

Αριθ. 132962

ΝΕΟΛΟΓΟΥ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Διευθυντής Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΤΟΜΟΣ Α'. — ΤΕΥΧΗ 1 — 52

1891—1892.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1892.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.

ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΣ

Π. Α. Ζ

ΠΑΡΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μετροπολιτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΣ

ΝΕΟΛΟΓΟΥ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

Τιμήται γρ. άργ. 2.

Τιμήται γρ. άργ. 2.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΦΟΥΤΥΡΑΣ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ, 5 'Απριλίου 1892.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Πολιτική 'Επιθεώρησις.—'Η ανάστασις του Σωτήρος (κατὰ τὸν Πέτρο Διοσκ).—'Ηρόδοτος ὁ πατὴρ τῆς 'Ιστορίας.—Ποικίλα.—'Υπνοσιδῶδες καὶ ἀγρυπσία.—'Η λεγὼν τῆς Τυφῆς.—Τὰ θαυμάσια τοῦ χαλῆς.—'Η Μαρία (δύσημα πρωτότυπον).—'Η Δευτέρα Μικτῆ (δύσημα).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Καθ' ἡν ἡμέραν σήμερας ὁ χριστιανικὸς κόσμος τὴν μεγαλειότητα τῶν ἑορτῶν αὐτῶν εὐορτίζει καὶ μεγίστην δ' Ἑλλήνων αἰσθάνεται χαρὰν ὅτι διὰ τῆς γλώσσης αὐτοῦ προπαρασκευάσθη τὸ μέγα ἔργον τῆς τοῦ ἀνθρώπου παλιγγενεσίας καὶ ἀνὰ τὸν κόσμον σύμπαντα τὰ ὑπερῆσθ' αὐτοῦ χριστιανισμοῦ διεσαλπύθησαν δόγματα, ὁ Ἕλληνας, ὅστις οὐδέποτε νὰ ἐπιλησθῆ δύναται τοῦ ἱπέρ αὐτοῦ ἔγκωμιου διὰ στόματος τοῦ ἀναστάντος, εἰπόντος ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τῶν εἰς τὸ ἱερὸν ἀναβάντων Ἑλλήνων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ εὐορτῇ «ἐλλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῆ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου», ὀλίγη βεβαίως ἀπονέμεται προσοχὴ εἰς τὰ ἐν τῇ πολιτικῇ σκηνῇ διαδραματιζόμενα· ἕνεκεν ὁμοῦ τῆς σπουδαιότητος τῶν προπαρασκευαζομένων καὶ τῆς εἰς αὐτὰ ἀπονεμομένης προσοχῆς τοῦ τε διπλωματικοῦ καὶ τοῦ λοιποῦ εὐρωπαϊκοῦ κόσμου ἀνάγκη γ' ἀπασχοληθῆ ὀλίγον ἢ τῶν ἀναγνωστῶν διάνοια μεθ' ὄλον τὸ χαρμῶδες τῆς ἡμέρας, τὸ ἐν δευτέρᾳ ὅλως μοίρα περιάγον τὴν περὶ τὰ πολιτικὰ τύχην. Καὶ ἀληθῶς ἡ θηλυδόμενη ρωσογερμανικὴ προσέγγισις ἐν τῷ ἐμπορικῷ σταδίῳ δὲν φαίνεται ἄμοιρος σπουδαιότητος ἕνεκα τῶν προσδοκωμένων συνεπειῶν καὶ ἐν τῷ πολιτικῷ σταδίῳ, τῶν δυναμένων νὰ ἐπιδράσωσι μεγάλως ἐπὶ τῆς ἐν γένει εὐρωπαϊκῆς πολιτικῆς καὶ ἐπὶ τῆς εἰρήνης τῆς ἀσείως, τῆς διαταραχθείσης ἕνεκα τοῦ βουλγαρικοῦ πραξικοπήματος καὶ προσκρουούσης νῦν κατὰ σοβαρωτέρων προσκομμάτων ἕνεκα τῆς δεινώσεως τῶν πρὸς τὴν Γερμανίαν σχέσεων τῆς Ρωσίας, ἵτις οὐδέποτε νὰ λησμονήσῃ δύναται ὅτι μεγίστας τῇ γείτονι παρασχούσα ὑπηρεσίας καὶ διὰ μάγνα ἐκθρέψασα τὴν μικρὰν Πρωσίαν κατὰ τὸν πρὸς τὴν Ραλλίαν πόλεμον ὄξος παρὰ τῆς εὐεργετηθείσης ἐποτίσθη καὶ ἐν τῷ βερολιναίῳ συνε-

δρίῳ ἐδιδόκετο ὅποια ἡ διεθνὴς τυγχάνει εὐγνωμοσύνη καὶ τίς ὁ κατ' ὄν ἀποδίδεται αὐτῇ τρόπος. Τὸ θρύλλημα τῆς ρωσογερμανικῆς προσέγγισις, λαμβάνον σάρκα καὶ ὀστά ἐπιδρά μεγάλως ἐπὶ τῆς κρατικῆς νῦν διεθνούς πολιτικῆς καὶ ἐντεύθεν ἡ ταραχὴ τῶν ἐν Πάννῃ καὶ Πέσται κύκλων, φοβουμένων μὴ ἡ πραγματικὴ τῆς εἰρημένης προσέγγισις ἐξασθενήσῃ τὸν τριπλοῦν σίνδεσμον, καὶ ἀγωνιζομένων νὰ μειώσωσι μὲν τὴν σπουδαιότητα τοῦ πράγματος, νὰ θέσωσι δ' ἐν ἀμφιβολίᾳ τὴν ἐπαλήθευσιν τοῦ θρύλληματος εἴτε διὰ τοῦ ἀποχρησμοῦ ὅτι ἀνυπόστατα ἴσταν τὰ ἐν Βερολίῳ ἀνταλλαγέντα περὶ τελευταιῶν δασμῶν σχέδια τοῦ κόμητος Σουβάλωφ καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἑπουργοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου, εἴτε διὰ τῶν συνεπειῶν τῆς σφόδρα κατατροχούσης τὸν κ. Πιερσ ἀσθενείας, τὸν θερμότερον τοῦτον συνήγορον τῆς ρωσογερμανικῆς συμποίας, τὸν ἐκτεθέντα χάριν τῆς συμποίας ταύτης εἰς τὸ μῖσος καὶ τὰς ἀρῆς τοῦ πανοραμίστικοῦ κόμητος καὶ εἰς δεινὴν περιελθόντα πάλιν πρὸς τὸν ἡγέτην τοῦτου, τὸν ἀποθανόντα Κάτκωφ. Οὐχ ἥττον τὰ ἐπιχειρήματα τῶν πολεμίων τῆς γερμανορρώσικῆς προσέγγισις ἐξασθενήσῃ διὰ τῆς ἀναγραφῆς σπουδαίων ἐκ Βερολίνου εἰδήσεων, κατ' ἄρ τὸ τελευταιῶν ζήτημα εὐορτίζεται ἐν εὐαρέστῳ σημείῳ καὶ συντελεῖ ἴσχυρόντως εἰς τὴν πραγμάτωσιν τοῦ δικαιοτέρου τῶν ἐν Βερολίῳ πόθου, τῆς συνεντεύξεως διηλονότης Ἀλεξάνδρου καὶ Γουλιέλμου. Ἐνθεν μὲν λέγεται ὅτι ὁ γερμανὸς μονάρχης μεταβαίνων εἰς Δάντσικ διευκολύνει λίαν τὴν ὀφειλομένην αὐτῷ ἀνταπόδοσιν τῆς πρὸς τὸν τσάρον ἐπισκέψεως, ἔνθεν δὲ βεβαιούται ὅτι οὗτος μεταβαίνει εἰς Γερμανίαν ὅπως παραστῆ εἰς τοὺς χρυσοῦς γάμους τοῦ Μ. δουκὸς τῆς Σάξ Βεϊμάρης Ἐξενίχ, Καρόλου Ἀλεξάνδρου Αὐγούστου, υἱοῦ τῆς Μ. δουκίσσης τῆς Ρωσίας Μαρίας Παυλόβνας, ἀδελφῆς τοῦ πάππου τῆς Α. Μ., τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου, καὶ ὅτι οὕτως εὐρίσκειται εὐθετος ὥρα ὅπως ἀντεπισκεφθῆ τὸν γερμανὸν μονάρχην. Ἀμφότερα ταῦτα ἀρκοῦντως κρατύνουσι τὴν ἰδέαν ὅτι ἐν ταῖς διαδιδόμεναις περὶ ρωσογερμανικῆς προσέγγισις φημιας ὑπάρχει ἀλήθειά τις καὶ ὅτι ἡ διάνοσις τῆς ἀκριδοῦς τῶν πραγμάτων καταστάσεως ταραξοί τὰ κύκλα τῶν πολεμίων τῆς ρωσογερμανικῆς προσέγγισις, ἄλλως δὲ καὶ αὐτὴ ἡ ἐν Γερμανίᾳ κατάστασις εἴτε ἐσωτερικῆ, εἴτε ἐξωτερικῆ, ἐπιβάλλει τὴν φιλικὴν πρὸς τὴν Ρωσίαν πολιτείαν καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν πρὸς τὴν δὴναμν ταύτην ἀγαθῶν σχέσεων, διότι ἡ Γερμανία συμφορμένη διὰ τῶν ἀρχαίων πρὸς τὴν μεγάλαν τῶν

Βορρά δύναμιν σχέσεων, ού μόνον απαλλάσσεται του κινδύνου συγκρούσεως προς τον γαλλορωσικόν συνασπισμόν, τόν εξαναγκάζοντα τήν εν Βερολίνο στρατιωτικὴν ἀρχὴν ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ μεριμῆ περὶ νέων ὁχυρωματικῶν ἔργων ἐν ταῖς προσηρτημέναις ἐπαρχίαις, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἐκπονή σχέδια διεθνούς θητείας ἐπὶ σκοπῷ παρουσίας πλείονων ἀνδρῶν ὑπὸ τὰς σημαίας, ἀλλὰ καὶ μετὰ ἡεζίζοντος προσοχῆς δύνανται νὰ ἐπιδοθῆ εἰς τὴν διαρρύθμισιν τῶν ἐσωτερικῶν ζητημάτων, τῶν προσλαβόντων μεγάλην σοβαρότητα ἐν τε τοῦ διαχριστοῦ τῶν καθολικῶν καὶ διαμαρτυρομένων ἕνεκα τοῦ ζητήματος τοῦ περὶ σχολῶν νομισματικῶν καὶ λοιπῶν πολεμίων τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως· ἀλλὰ καὶ τὰ κοινωνικὰ ζητήματα ἐπισπῶνται καὶ αἰθίς τὴν προσοχὴν τῶν κυβερνήσεων, ἀναγκάζοντάς τας πρὸς τοὺς πολιτικοὺς πράγμασι νὰ ἀνσκέπτονται ὅποια τὰ λιπτεία μέτρα πρὸς πρόληψιν τοῦ κινδύνου, ἢν ἀπειλεῖ ἡ ἐκτραχύνσις τῆς πολιτείας τῶν πολεμίων τῆς κρατούσης ἐσωτερικῆς τάξεως ἐν τοῖς διαφόροις κράτεσι τῆς Ἀσίας, Γαλλία, Ἰσπανία, Ἰταλία, Γερμανία, Ἀγγλία διατελοῦσιν ὑπὸ τὸ κράτος τῶν εἰρημνῶν πολεμίων, οἵτινες πρὸ οὐδενὸς ἀποδυσπειτουσὶ μίσου πρὸς πραγματικῶν τῶν κακοβούλων αὐτῶν σχεδίων καὶ ἀνατροπῆν οὕτω τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς χώρας αὐτῶν καθεστῶτος ἐπ' ἰδίᾳ μὲν ὠφέλεια ἐπὶ βλάβῃ δὲ τῶν κοινῶν συμφερόντων. Ἀλλ' ὁ δεινότερον φέρον χαρακτηριστικὴν ὁργανισμὸς τῶν πολεμίων τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως εἶναι ὁ τῶν ἐν τῇ Ἰδρυτικῇ χερσονήσῳ, ὅπου τὰ δημοσιονόμηνα προγράμματα καὶ αἱ προκηχόμεναι παρεμφερῆ τυγχάνουσι πρὸς τὰ προηγουμένα πάσης σχεδὸν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ στρατιωτικῆς στάσεως καὶ ἐπομένῃς προκαλοῦσι φόβους μὴ σοβαρότερα τῶν ἐπεληθόντων διωδραματισθῶσι γεγονότα. Πράγματι ἐν ἐνὶ τῶν προγραμμάτων τούτων ἐκτίθεται τὸ σὺμβολον οὕτως εἰπεῖν τῶν δεινῶν πολεμίων τῆς ἐσωτερικῆς ἐν τῇ οἰκείᾳ χώρᾳ τάξεως, τῶν μὴ ἀποδυσπειτουμένων καὶ πρὸ τοῦ ἐντεινῶν τὰ βέλη καὶ κατ' αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἱερῶν καθιδρυμάτων καὶ τῶν ἐκκλησιῶν. Κατὰ τὸ σὺμβολον, τούτων οὐδεὶς πρὸς τὴν ἀνδραγαθίαν καὶ τὸ ζῆν ὑπάρχει σεβασμὸς καὶ μακάριος τυγχάνει ὁ τὴν ζῶν αὐτοῦ ἐν οὐδενὶ τιθέμενος, ὡς μόνον πατρὶς θεωρεῖται ἡ κοινωνικὴ ἀνατροπὴ, ὁ δὲ μόνος ἐχθρὸς καὶ πολέμιος εἶναι τὸ κεφάλαιον καὶ ἡ ἀρχουσα τάξις· ἡ μόνη δικαιοσύνη ἀπορρεῖ ἐκ τῶν γνωμοδοτήσεων τῶν ἀρμοδίων ἐπιτροπῶν τῶν πολεμίων τούτων τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως καὶ πάντες οἱ συναδέλφοι τοσοῦτον ἀλληλένδοτοι πρὸς ἀλλήλους τυγχάνουσι, ὥστε καὶ τὴν ζῶν αὐτῶν ἀμοιβαίως νὰ θυσιάσωσι πρόθυμοι εἶναι.

Οἱ τὸ σὺμβολον τοῦτο πιστῶς τηροῦντες καὶ σεβόμενοι ὑποχρεοῦνται νὰ κύπτωσιν εἰς τὰς διαδιδαζόμενας ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων διακελεύσεις καὶ νὰ ἐκτελέσωσι κατὰ γράμμα αὐτὰς καὶ ἐπὶ κινδύνῳ ἐπὶ τῆς ζωῆς. Ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς χώραις ἡ κατατρόγυρα τὴν καρδίαν φανεράναι μικρὸν ὑπολείπεται τῆς ἐν Ἰσπανίᾳ, ὡς δῆλον γίνεται ἐκ τῶν λαμβανόμενων μέτρων πρὸς πρόληψιν τῶν ἀπειλομένων κινδύνων. Καὶ ἡ μὲν Γερμανία συντόμως διαδιδάσκει διαταγὰς ὅπως ἐνισχυθῆ ἡ κατὰ τόπου ἀστυνομία πρὸς τελεσφοριετέραν ἐπιτήρησιν τῶν ἀπαδῶν τοῦ δεινοῦ κοινωνικοῦ συστήματος, ἢν θύμα ἐπέσε καὶ ὁ μεγαλοκτιματίας καὶ κυβερνητικὸς ἀμα ὑπ' ἀλλήλους Πολίνσκος ἐν Πόζεν, ἡ δ' Ἰταλία ἐντέλλεται τοῖς δημάρχους μηδενὸς νὰ παραμελήσωσι μέσου προφυλακτικοῦ ἐπὶ τῇ προσεγγίσει τῆς Ἰμαίου, μηδὲ

νὰ παρίδωσι τὰ τεκταινόμενα σχέδια τῶν πολεμίων τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως καὶ τῶν δεινῶν ἐχθρῶν τοῦ κεφαλαίου. Καὶ ἐν Γαλλίᾳ δὲ τὰ πράγματα ὡς καὶ τὰ ἐν Ἀγγλίᾳ δὲν ὑπολείπονται τῶν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ τὴν σοβαρότητα καὶ διὰ τοῦτο ἕκτακτος παρατηρεῖται κίνησις τὸ μὲν πρὸς πρόληψιν τῶν διεξαγομένων νῦν ενεργειῶν, τὸ δὲ πρὸς ματαίωσιν τῶν κατὰ τὴν Ἰμαίου προσδοκωμένων, ἅπερ σοβαρώτερα τῶν πέρουσι γενομένων προημνύονται, ὡς τοὐλάχιστον εἰκάζεται ἐν τῶν διαμεινόμενων σκέψεων τῶν κυβερνήσεων πρὸς κοινὴν καταπολέμησιν τοῦ κοινῶ ἐχθροῦ.

Τοιαῦτα ἡ τῶν κατὰ τὴν λίξαν ἐβδομηδεκάτην γεγονόνων ἀποψῆς ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ὑπὸ τὴν ἐποχὴν δὲ τῶν κατὰ χώρας διοργανισθόντων σπουδαιότερα τυγχάνουσι τὰ ἐν Ἰταλίᾳ, ὅπου ἔπουρησεν κρίσις ἕνεκεν οἰκονομικῶν ζητημάτων τὸ ὑπουργεῖον Ρουδίνι, διαφωνήσαν ἐν οἰκονομικοῖς ζητήμασιν, ὑπέστη τὴν τύχην τοῦ ὑπὸ τὸν κ. Κρίστιν καὶ ἀναγκάσθη οὕτω νὰ παραιτηθῆ μετὰ ὑπηρεσίαν τεσσάρων καὶ δέκα μηνῶν, ἀμφιβόλον δὲ ὅτι ὁ μαρκήσιος, εἰς ἢν ἀνετέθη καὶ αἰθίς ὁ ἀναρχισμὸς τῆς κυβερνήσεως, δυνήσεται νὰ διεξαγάγῃ εἰς πέρας τὸ ἀνατεθὲν ἔργον, ἅπερ καὶ δυσχερὲς τυγχάνει καὶ πολλὰς συνεπάγεται τὰς ἀνάγκας ἕνεκα τῆς ματιζούσης τὸ ἰταλικὸν βασίλειον καχεξίας. Ἀλλὰ καὶ ἐν Γαλλίᾳ παραπλήσιον σχεδὸν προημνύεται, ὡς εἰκάζεται ἐκ τῆς τελευταίας περὶ τῶν τῆς Δαχουαίης πιστώσεων συζητήσεως, καθ' ἣν ἡ κυβερνητικὴ πλειονοψηφία τοσαῦτα μικρὰ ἐτύγγανεν ὥστε ἰσοδυναμεῖ μᾶλλον πρὸς ἀποδοκιμασίαν τοῦ κυβερνητικοῦ σχεδίου καὶ πρὸς ἀρνητικὴν ἐπομένως ψήφον. Τητοχρόνως τοῖς ἐν Γαλλίᾳ ἀνησχεῖ σφόδρα τὸ τῶν κληρικῶν κίνημα, τὸ ἐξαναγκάζον τὴν κυβερνήσιν ἀσθηρῶς νὰ λάβῃ μέτρα καὶ διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς νὰ διεξάγῃ ἀρχῆς. Τοῖς ἐν Ἀστρούργαριᾳ ἀνησχεῖ ἰδίᾳ ἡ γερμανοτυχετικὴ διαφωνή, ἡ ἐκτραχυνόμενα συνεπέα τῆς ἐπ' ἀόριστον ἀναβολῆς τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν ἀνετέθη ἡ ἐξέτασις τοῦ πρὸ διετίας συνόμολογηθέντος συμβιβασμοῦ καὶ ἔπαυσιν τοῦ προϋπουργοῦ τῆς Ἀστρούργας, τοῦ κόμπος Τάαφφης, τοῦ δυσμενῶς μὲν πρὸς τοὺς Γερμανοὺς τῆς αυτοκρατορίας τοῦ Χοχεντσόλερν ἔχοντος, ἀλλὰ θερμῶς ὑπερασπινομένου τῶν ἐν τῇ χώρᾳ αὐτοῦ ὁμοφύλων καὶ ἀγωνιζομένων νὰ ὑπερασπίσῃ τὰ συμφέροντα τοῦ γερμανικοῦ στοιχείου ἐπὶ βλάβῃ τῆς τῶν λοιπῶν ἐθνότητων τῆς διαδικτικῆς μοναρχίας. Ὡσαύτως καὶ οἱ Κροάται, σφόδρα ὑπερασπινομένοι κατὰ τῶν Οὐγγρῶν φαίνονται καὶ ἀγωνίζονται νὰ μνηθῶσι τοὺς Βοημοὺς ἐν τῇ ὑπερασπίσει τῶν συμφερόντων τῆς ἰδίας ἐθνότητος. Οὕτω Τάαφφης καὶ Τσάπας, οἱ δὲ οὗτοι προϋπουργοὶ τῆς Ἀστρούργας καὶ Οὐγγαρίας, εὐρυνται πρὸ ἀδιεξόδου, ἅτε ἀγνοοῦντες ὅποιον τὸ πρᾶκτεον πρὸς πρόληψιν τῆς περαιτέρω ρήξεως τῶν ἀντιμαχομένων στοιχείων καὶ τίνες αἱ θεσπιστέαι τροποποιήσεις ἐν τοῖς συμβολαίοις, ἔφ' ὧν ἐδράζεται τὸ πολιτικὸν οἰκοδόμημα τῆς μοναρχίας.

Ἐν Ἑλλάδι τέλος οἱ πάντες προπαρασκευάζονται ἐπὶ ταῖς γενικαῖς ἐκλογαῖς, ὧν τὸ ἀποτέλεσμα θὰ δικαιώσῃ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὴν πολιτείαν τοῦ λαοφιλοῦς βασιλέως.

Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΞΩΤΗΡΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΕΡΕ ΔΙΔΟΝ.

Ἡ ἱστορία τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, διὰ τοῦ θανάτου εἰσρχομένων εἰς κόσμον ἄρατον, ἡμῖν δὲ κλειόμενον, διακόπτεται πρὸ τοῦ τάφου οὐκέτι φαίνονται, οὐκέτι ἀκούονται· ἐξ αὐτῶν μετὰ τῆς ἀναρνήσεως αὐτῶν μόνον οἱ μαθηταὶ αὐτῶν, τὰ δόγματα, αἱ διδασκαλίαι, τὰ ἔργα καὶ ἡ μυστηριώδης τοῦ ἀθανάτου αὐτῶν πνεύματος ἐνέργεια ὑπολείπεται. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ καταγωγὴ τοῦ Ἰησοῦ εἶναι ἀσέβητος τῆς ἡμετέρας, καὶ ὁ θάνατος αὐτοῦ δὲν ἀρσιζεῖ τῇ ἡμετέρῳ θανάτῳ.

Τὸ σάββατον ἦν παρὶ τὴν θύαν αὐτοῦ. Αἱ ἡμέραι γυναῖκες, αἱ πισταὶ τῷ Ἰησοῦ διακόναι, θρηνοῦσαι τὸν Κύριον ἐπαργυρωμένον, περὶ τούτου μόνον ἐβουλεύοντο, πῶς νὰ τιμωροῦν αὐτὸν ἐν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ. Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, Μαρία ἡ ἡμίση τοῦ Ἰακώβου καὶ ἡ Σαλώμη ἐπανήλθον εἰς τὸν Γολγοθᾶν, ἵνα ἴδωσι τὸν τάφον.

Τῇ ἐπιπέθειν, κατὰ τὴν πρώτην πρὸ τῆς ἡμέρας ὥραν, ἀπέλιπον τὴν Βυθάνιαν ἀδειοῦσαι πρὸς τὸν Γολγοθᾶν καὶ φέρονται τὰ ὑπὸ τῆς προτερείας παρεσκευασμένα ἄρματα· ἔλεγον δὲ καθ' ὅσον πρὸς ἀλλήλας: Τίς ἀποκλιθεῖ ἡμῖν τῶν λίθων;

Οὐδεμία αὐτῶν ὑπάκουε τῷ ἕκτακτον γεγονόσῳ, ἅπερ εἶχε τελεσθῆ, καθ' ἣν στιγμήν αὐτὰ ἐξήρανον τῆς Βυθάνιας.

Ἀθήνως ἡ γῆ εἶχε σεισθῆ. Θεία δύναμις, ἄγγελος Κυρίου, λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, εἶχε κατελθεῖ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀποκλιθεῖ τὸν λίθον ἀπὸ τοῦ στομίου, ἐκείνῳ ἐπ' αὐτοῦ. Τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν ὡς ἡ ἀστραπὴ, τὰ ἱμάτια δὲ αὐτοῦ λευκὰ ὡς ἡ χιών. Οἱ φίλικαι, ὑπὸ ἡρώδης πρὸς τὴν θύαν αὐτοῦ καταληθθέντες, εἶχον καταπέσει ὡς νεκροί, συνελθόντες δὲ ἀπὸ τῆς καταπίψεως αὐτῶν, εἶχον τραπῆ εἰς φυγὴν.

Ὁ ἄλιος εἶχεν ἀνατείλει, ὅτε αἱ γυναῖκες ἀφίκοντο εἰς τὸν Γολγοθᾶν καὶ ἀπειθῶσαι πρὸς τὸν τάφον, εἶδον αὐτὸν ἀναστῆν· ὁ παλάριος ἄλιος ἦν ἀποκεκλιμένος. Τοῦτο ἰδοῦσα Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, ὑπάκουσεν ὡραγίην τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου αὐτῆς, βεβηλοσὶν τινα· ἐνθ' ὅτε αἱ συνοδαὶ αὐτῆς εἰσέρχοντο εἰς τὰ ἔνδον τοῦ τάφου, εἶδα πρᾶγματι οὐδὲν εὖρον, αὐτὴ μετέβη παρὰ τῷ Σίμωνι Πέτρῳ καὶ τῷ ἐπιστάτῳ τοῦ Ἰησοῦ μαθητῇ Ἰωάννῃ.

— Ἦρσαν τὸν Κύριόν μου, λέγει αὐτοῖς θεοουδμήννη, ἀγνοοῦσιν δὲ ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.

Παραχρῆμα ἐξελλόντες ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης προσῆλθον εἰς τὸν τάφον. Δὲν ἐθάδιζον· ἔτρεχον κατὰ τὴν ἐκφρασιν τοῦ ἐτέρου τῶν τῶν, τοῦ Ἰωάννου, αὐτοῦ τούτου διηγουμένου τὸ ἐν λόγῳ γγγυλός. Οὐτὸς ἀφίκετο πρῶτος, κῆψας δὲ εἰς τὸ στόμα τοῦ σκευαίου, εἶδε κατεκείμενα τὰ ἐντάφια, ἀλλὰ δὲν εἰσῆλθεν. Ὁ ἀκολουθῶν αὐτῷ Πέτρος εἰσῆλθε τολμηρῶς, πρᾶγματι δὲ εἶδε τὰ ἐντάφια κείμενα κατὰ γῆς, τὸ περιβόλον δὲ τὴν κεφαλὴν τῶν Ἰησοῦ σούδαριον κεχωρισμένον τῆς ἐσθῆτος κατὰ μέρος ἐπτυγμένον. Ὁ Ἰωάννης εἰσῆλθε μετὰ τοῦ Πέτρου εἰς τὸν τάφον, εἶδε καὶ ἐπίστευσεν, ὡς εἶχεν εἰπεῖ αὐτῷ ἡ Μαγδαληνὴ, ὅτι ὁ Κύριος ἦν ἀνησπραγμένος.

Ἡ ἰδέα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῆς σωματικῆς αὐτοῦ ἀναλήψεως δὲν ἐπιῆλθεν εἰς τὸ πνεῦμα αὐτῶν· ἀγνοοῦσιν αὐτὴν ἐπὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, καὶ ὅτε δ' ἐπὶ ἡκούον πολλὰς τοῦ Κυρίου προαγγέλλοντος αὐτὴν δια σαφῶν ἐκθῶσεων, δὲν ἀντελαμβάνοντο αὐτῆς ἐπαρκῶς. Ἐβλεπον αὐτὴν ὑπὸ τὸ πρῶτον τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν προλήψεων, πιθανῶς δὲ συνέχεον αὐτὴν πρὸς τὴν ἐν δόξῃ καὶ μεγαλοπρεπειᾷ ἀνάστησιν τοῦ Μεσίου εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ.

Τούτου ἕνεκα μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ τάφου ἀπῆλθον οἰκαδε τεθλιμμένοι καὶ ἐν ἀπογοητεύσει.

Αἱ γυναῖκες, ὑπὸ βαρῶν πένθος καὶ ἀκρωστειθιμμένα, περιεπάτου ἐν τῷ κήτρῳ. Ἡ Μαρία, ὄρθη πρὸ τοῦ στομίου τοῦ νεκρικοῦ σκευαίου, ἐκλάειν ὅτε δ' ἔκυθεν, ἵνα ἰδῆ τὸν τόπον τοῦ λείψιδου, εἶδα εἶχον ὅσει τὸν Ἰησοῦν, εἶδε δὲ ἄγγελους ὑπὸ

ὄχημα ἀνθρώπων λευκὰ ἱμάτια περιβεβλημένους τὸν μὲν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, τὸν δὲ ἐπὶ τῶν ποδῶν τῆς ἐπιπέθου κλίνας.—«Ἦναι, λέγουσιν αὐτῇ· ἵνα τί κλαῖς; — Ἦρσαν τὸν Κύριόν μου, ἀπεκρίθη αὐτῇ, καὶ ἀγνοῶ ποῦ ἔθηκαν αὐτόν».

Καὶ ταῦτα λέγουσα, ἐστράφη ζητοῦσα αὐτὸν διὰ τῶν διακουθέντων ὀφθαλμῶν αὐτῆς.

Τότε εἶδε τὸν Ἰησοῦν ἰστάμενον, ἀλλὰ δὲν ἀνεγνώρισεν αὐτόν. — Ἦναι, λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, διατί κλαῖς; Τίνα ζητεῖς; Ἡ Μαρία, ὡς τὸν ἀπαιτοῦν ὑπολαβοῦσα αὐτόν, εἶπε: — Κύριε, ἢν οὐ ἀπεκρίμας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκαν καὶ ἡ παραλάβω αὐτόν.

Ὁ Ἰησοῦς ἐκλάσεν αὐτὴν ἀνομιᾷ: «Μαρία, ἔνε τοῦ ἄχου τούτου τῆς φωνῆς, εἰ τῆς κλίσεως ταύτης, ἢν ταῖς εἶχεν ἀκούσει, ἀνεγνώρισε τὸν Κύριον αὐτῆς.—«Ὁ Κύριός μου! ἀπεκρίθη, ριπτομένη πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ὡς ἀπαθῆ αὐτοῦ, ὡς ἔπραττεν, ὅτε ἐξῆ. — Μὴ μου ἄπτου, λέγει ὁ Ἰησοῦς, διότι οἶπω ἀνῆλθον πρὸς τὸν Πατέρα μου· ἀλλ' ὕπαγε πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπέ αὐτοῖς: Ἀνέρχομαι πρὸς τὸν Πατέρα μου καὶ Πατέρα ὑμῶν, πρὸς τὸν Θεὸν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν».

Οἱ μυστηριώδεις οὗτοι λόγοι ἐγγνώρισαν τῇ Μαγδαληνῇ ὅτι οἶπω ἐπέστη ἡ ὥρα τῆς ἀπολάσεως τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου αὐτῆς καὶ τῆς μεταμορφώσεως ἐνανθρωπίσεως αὐτοῦ. Ἀνεβῆκετο ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης μόνον ὅπως ἀπέβη αὐτῆς. Οὐπω ἀφίκετο εἰς τὸν τόπον τῆς ἀθανασίας, ἀνέρχεται δὲ πρὸς τὸν Πατέρα αὐτοῦ, ἐν τῇ ἐνδόξῳ βασιλείᾳ αὐτοῦ. Αὐτόθι ἐκτελεσθήσεται ἡ τελεία καὶ ἀτελείωτος μετ' αὐτοῦ κοινωνία, ἐν ἐπιπέθειν δὲ, ἢν οὐδὲν γίνον ὁ ταριζῆρ.

Ἐν τούτοις ἐμπιστεύει τῇ προσφιλεστάτῃ τῶν διακόνων αὐτοῦ τὸ εὐαγγέλιον, δι' οὗ ὑπιδέχεται τὴν ἀφάρστον κοινωνίαν, εἰς ἣν ὁ Ἰησοῦς καλεῖ ἐν οὐρανοῖς τοὺς πιστοὺς, τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ, ὡς ὀνομάζει αὐτούς. Οὐδὲ ἔτι ἔτι ἄλλος ἀξιώτερος τῆς Μαγδαληνῆς, ὅπως γένεται ὁ ἀγγελιαφόρος τοῦ Ἰησοῦ.

Οὕτω γυνὴ πρώτη βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἀναστῆντα, ἀκούει τῆς φωνῆς αὐτοῦ, ἐννοεῖ διατὶ ὁ τάφος εἶναι κενός. Τὸ σῶμα τοῦ ταφέντος οὐδαμῶς εἶχε κλαπῆ. Ἡ πανίσχυρος δύναμις τοῦ Θεοῦ, ἐναντιοθεῖται ὑπὸ τῶν ἀόρατων ὄντων, ἅτινα εἶναι οἱ ἀποστόλοι αὐτοῦ, εἶσθε τὴν γῆν, κατεκλίθη τὸν κλεινοτά τὸν κλῆνον λίθον, ὁ ἔσταυρωμένος δὲ ἀνέστη ζῶν, τροπαιοχρὸς καὶ ἐνδοξός.

Ἀνεξωγόνως τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἅπερ ἔδει νὰ μὴ ὑποστῇ τὴν ἀπολήθησιν τοῦ τάφου. Τοῦ λοιποῦ εἶναι ἐν τῇ ζωῇ, οὐδὲ θνήσκει ν' ἀποθῆναι.

Τὸ σῶμα αὐτοῦ—αὐτὸ εἶναι, ὅπερ εἶχε παραδοθῆ εἰς τὸ πάθος καὶ εἰς πάντα τὰ μαρτύρια τῆς σταυρώσεως—ἀπὸ κλίθῃ ἔσσει τοῦ νόμου τῆς οὐδῆς καὶ τῆς θοορῆς. Δὲν δύναται οὕτω ἡ ἀλλοιωθῆ, οὔτε νὰ πάθῃ. Προετίθει πνευματικῶς τινα. Ἡ ἴλη μετὰ τῆς παχύτητος καὶ τοῦ σκεροῦ αὐτῆς οὐκέτι περιβάλλει αὐτὸ· εἶχε τὴν λεπτότητα, ἥτις εἰσδύει εἰς τὴν ἴλην. Ἡ βαρῆτις οὐκέτι παραδύσει αὐτὸ, τὸ διόστημα οὐκέτι περιορίζει αὐτὸ· εἶναι ταχὺ καὶ ελαφρὸν, ὡς ἡ κινεῖσα αὐτὸ θέλνδις, ἥς εἶναι τὸ τέλειον ὄργανον. Εἶναι κατ' ἀρέσκειαν αὐτοῦ ἄπτον καὶ ὄρατον· ἀναφαίνεται καὶ ἐξαφανίζεται κατὰ βούλησιν. Ὡς ἡ ψυχὴ προσλαμβάνει τὸν τύπον τῶν ἰδεῶν αὐτῆς, τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ περιβάλλεται τὴν πρόσφορον αὐτῇ μορφήν ἅνευ βλάβης τῆς φύσεως καὶ τῆς ταυτότητος αὐτοῦ. Ἐτίγησεν ἐν τούτοις τὰς τῶν πληγῶν οὐλῆς· ἔσονται τὸ ἐνδοξον καὶ ἀνεξάλειπτον τεκμήριον τῶν ἐπὶ γῆς ἀγώνων αὐτοῦ, μέχρι αὐτῆς δὲ τῆς οὐρανίας βασιλείας αὐτοῦ θὰ διακηρύττωσι τὴν κατὰ τῆς ἁμαρτίας νέκην αὐτοῦ καὶ τὴν ἡμερον αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀγάπην.

Βλέποντες αὐτόν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, καθ' ἃς κυδῶνθη νὰ ἐμφανισθῆ, οἱ εὐτυχιότανες ν' ἀξιώσῃσι τοῦ θείου τούτου ὄραματος, διδασκόνται τὴν ὁ ἀληθῆς τοῦ ἀνθρώπου προσωπίδος. Βλέπονσι, ψιλαφῶσιν, ἀκούουσι τὸν ἄρατον κόσμον. Πᾶσα ἡ δόξα τοῦ Ἰησοῦ, κυρίου τοῦ θανάτου, ἀναστῆντος εἰς τελείαν καὶ ἀθάνατον ζῶν, ἔσται ὁ κλῆρος τῶν αὐτῶ πιστευθέντων. Ὡσαὶ ἐβήξεν ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ καθαρὰ τὴς καὶ ἄκτερος ἐλπίς. Θὰ μάθωσιν ὅτι ἡ ἁμαρτία ἠττήθη, ὅτι δὲ μετ' αὐτῆς καὶ ὁ θάνατος καταπατήθη. Θὰ διδαχθῶσι τὰ τελευταῖα μυστήρια τῆς μεσσοκῆς ἐκείνης βασιλείας, πραγματουμένης τέλος παρὰ τῷ Κυρίῳ αὐτῶν. Ὡς ὁ οὐρανός καὶ τὰ πληροῦντα αὐτῶν πνεύματα διετέλου ἐν

συγκινείται και δραστηριοποιείται περί τὸ λίκνον τοῦ Ἰησοῦ, κατὰ τὰ αὐτὰ ἐν ἐνεργείᾳ ἐπιβάλλονται περί τὸν τάφον αὐτοῦ. Ἡ πρὸς τὸν ἀνάστατον Χριστὸν πίστις ἔσται ὁ μέγας μοχλός, ὃς θά ἐξερύξει τὸν κόσμον πρὸς γίγνωσιν αὐτῆς παρὰ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐνεργεῖ τῆ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἢ δύνανται τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἀπογοήτευσις, ἡ ἀθυμία, ἡ ὀδύνη, ἡ ἀδελφαιότης εἶχον καταλάβει καὶ αὐτοὺς τοῖς ἀποστόλοις. Ἡ Πρόνοια παραδίδοιεν αὐτοὺς τῇ ἀδυναμίᾳ αὐτῶν, ἵνα δείξῃ αὐτοῖς ὅτι οὐδὲν εἶσιν, ἢν μὴ ἡ προσδοκία, ἡ ἡμεῶς ἐπιμέλειά τοῦ παντοδυνάμου Ἰησοῦ ἀνεγείρῃ αὐτούς. Κατ' ἄρχας δὲν ἐνεφανίσθη αὐτοῖς ὁ Ἀναστάσις, ἀλλὰ ταῖς πισταῖς διακονίαις αὐτοῦ. Κατὰ πρότερον παραπέσει ἐκείνας, ὃν ἡ ὀδύνη εἶναι ὀξύτερα, καὶ πέμπει αὐτῆς τομωστρίας τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς πίστεως τοῖς τεταραγμένους μαθηταῖς αὐτῶν.

Τῆς Μαγδαληνῆς μεταβαίνουσης ὅπως εἰδοποιήσῃ τοὺς μαθηταῖς τοῦ Ἰησοῦ, γυναῖκες τινες, ἐλθοῦσαι πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ τάφου, αἰτίνας δὲ εἶχον καταπληγαίᾳ πρὸ τῆς ἐξαφανίσεως τοῦ σώματος, πλυσθίονσαι εἰς τὸ γυναικίον, εἶδον αἰφνης ἐνώπιον αὐτῶν δύο ἀγγέλους ὑπὸ μορφῆν ἀνθρώπων λαμπρὰ ἡμίτια περιβεβλημένους. Ὑπὸ φθέγγῃς κατελήθησαν ἐπειθεῖν ὃ' ἔκυπτον πρὸς τὴν γῆν τοὺς τεταραγμένους ὀφθαλμούς αὐτῶν.—Διατί, λέγουσιν αὐταῖς, ζητεῖτε τὸν Ζῶντα μεταξὺ τῶν νεκρῶν; Δὲν εἶναι ἐδῶ, ἀλλ' ἤγειρεθι. Ἀναμνήσθητε ὅτι ἡμῖν εἶπεν, ὅτι ἴδον ἔτι ἐν Γαλιλαίᾳ πρῶτον ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου νῦν παρασθῆναι εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν, νῦν σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι.

Τότε ἀνεμνήσθησαν τῶν λόγων αὐτοῦ.—Ἀράματα, προσέθησαν οἱ ἄγγελοι, ἀγγέλλουσαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἀνάστη ἐκ νεκρῶν. Προπορεύεται ἡμῶν εἰς Γαλιλαίαν, αὐτοὶ δὲ, ὡς εἶπεν ἡμῖν, θά ἴδωτε αὐτόν.

Καὶ ἐξῆλθον τοῦ νεκροῦ ὁ θαλάμου, ὅπως μεταδώσῃ τοὺς λόγους τούτους τοῖς μαθηταῖς. Ὑπὸ χάριτος μετὰ φόβου ἀναμνησμένης καταλήθησαν αὐτῶν ἐπὶ τῆς πίστεως.

Αἰθνη δ' Ἰησοῦς ἐμφανίζεται πρὸ αὐτῶν.—«Εἰρήνη ἡμῖν» λέγει αὐτοῖς.

Ἰδοῦσαι τοῦτον ἐκείνην πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ καὶ ὑπάκουσαν αὐτοῦ.—«Μὴ φοβῆσθε, προσέθετο ὁ Κύριος, ἀλάγεται καὶ εἰπατε τοῖς ἐν Γαλιλαίᾳ ἀδελφοῖς μου, ἵνα ἴδωσι τὸν Ἰησοῦν.»

Ἡ διήγησις τῆς Μαγδαληνῆς καὶ τῶν συνερχομένων αὐτῆς δὲν ἐπιστεῖται ὑπὸ τῶν μαθητῶν, ὅτινας μανίαν ὑπέλαβον αὐτῶν, καθ' ἃ λέγει εἰς τὸν Εὐαγγελιστῶν.

Ὁ Πέτρος ἐν τούτοις ἐγερούς ἐδραμε τὸ δεύτερον εἰς Γολγοθῆν, εἰσῆλθεν εἰς τὸν τάφον, ἐκίθη ἐπὶ τῆς νεκρῆς κλίνης, εἶδεν ἔτι κατακειμένα τὰ ἐντάφια, ἀλλ' οὐδὲν ἔλαβεν. Ἠλπίσεν ἴσως νῦν ἴδῃ τὸν Κύριον αὐτοῦ, ἀπῆλθε δὲ ἀπορῶν καθ' ἑαυτὸν περὶ τοῦ πράγματος.

Τὸ γεγονός, ὑπερ κριταῖς πάσης τῆς ἐδοξιάδος, τῆς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ, εἶναι ἡ ὀδύνη καὶ ἡ ἀθυμία τῶν μαθητῶν, αὐτῶν τούτων τῶν καλουμένων Ἐνδεκα, αἰτίνας δὲ μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς παραμείναντες ἐν τῇ οικείᾳ τῆς Κύριου, εἶχον ἐντόνος διαμαρτυρηθῆ ὑπὲρ τῆς πιστότητος αὐτῶν.

Ἡ πρὸ τῆς καταδίκης καὶ τοῦ μαρτυρίου διωγῆ ἐκείνου τοῦ Ἰησοῦ κατεβάλλεν αὐτούς. Προσεδόκων λαμπρὰν τινα ἐκδηλώσιν τῆς θείας δυνάμεως καὶ δόξης πρὸς κεράνωσιν τῶν ἐχθρῶν τοῦ κυρίου αὐτῶν καὶ ἐγκαινισμὸν τῆς μεδικτικῆς βασιλείας αὐτοῦ. Ἐν τούτοις οὐδὲν, οὐδὲν ἕτερον ἢ κενὸς τάφος, διηγύθει γυναικῶν, ἰσχυριζομένων ὅτι εἶδον ἀγγέλους ἐπὶ τοῦ τάφου, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Ἰησοῦν. Αὐτοὶ μόνον τὸν τάφον εἶδον ἀνεφγμένον, τὴ σπάρτα, δὲ ὃν τὸ σῶμα ἦν περιτετυλιγμένον, κατακειμένον καὶ τὸ σούδαριον ἐπιτυγμένον περὶ αὐτόν. Ὁ Πέτρος διεξέλεθον ἐκείνην περὶ τούτου τὸ πρῶτον μετὰ τοῦ Ἰωάννου, ὅτε Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἤγγειλεν αὐτῶ τὴν ἀνοίξιν τοῦ τάφου, τὸ δεύτερον δὲ μόνος, ὅτε ἡ Μαγδαληνὴ ἐλθοῦσα διηγῆθη αὐτῶ περὶ τῆς ἐξαφανίσεως τῶν ἀγγέλων καὶ τοῦ Ἰησοῦ.

Πρὸς διασκέδασιν τῆς δυσπιστίας τῶν Ἐνδεκα καὶ ἀναθάρρυνσιν αὐτῶν ἀνάγκη νῦν περὶ τῆς ἀναστάσεως, ἵνα περὶ αὐτῆς ἀναγκασθῇ ἀποδείξει αὐτῆ ἢ τοῦ ἀναστάντος Κυρίου αὐτῶν ἐπιβάσις, πολλὰκις ἐμφανιζομένου αὐτοῖς ἐν τῇ πραγματικότητι τοῦ σώματος καὶ τῆς ἐνδόξης ζωῆς αὐτοῦ. Μόνον πρὸ τῆς παρουσίας καὶ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ θά ὑπο-

χωριόσασθαι. Ἡ ἀνάστασις δὲν ὁ ἀποδείξει αὐτοῖς πλεον ἄντικειμενον πίστεως, ἀλλὰ γεγονός πρόδηλον. Θά ἴδωσι τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ἔζησαν αὐτοῦ, ὁ ἀκούσασθαι αὐτόν. Τοῦ λοιποῦ θά γινώσκωσιν ὅτι ὁ Ἅγιος τοῦ Θεοῦ δὲν παρεδόθη τῇ φθορᾷ τοῦ θανάτου, ὅτι ὁ Θεὸς ἀπέσπασεν αὐτὸν ὑπὸ τῆς δυνάμεως τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, ὅτι παρεστέθη, ὅπως ἐξέλθῃ εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς ἐγκαινίσῃ τὴν μεδικτικὴν βασιλείαν.

Τὰ φοβερά γεγονότα τῆς προίτας, ἅτινα εἶχον σημεῖωσαι τὴν ἀνάστασιν τοῦ Σταυρωθέντος, ἐγνώσθησαν παραχρῆμα ἐν τῇ πόλει. Τινὲς τῶν ἰσχυρῶν ἔδραμον, ὅπως ἀνακαινώσασθαι τὸ πρῶγμα εἰς τὸ Σανκεδρὸν καὶ τοὺς ἄρχιερεῖς, ἑκατὸς δὲ συνεκροτήθη συνέδριον. Οἱ Σαδδουκαῖοι, σκεπτικὸι πάντοτε, δὲν ἐξήγησαν συγκαίνωσιν ἢ ἀνάστασιν δὲν περιλαμβανέτω ἐν τῷ φιλοσοφικῷ συστήματι αὐτῶν, ἐκ νεκρῶν ὁ ἀνάστασις χεῖρα μόνον ἐπιλαμβάνετο ὑπ' αὐτῶν. Οἱ σοφοὶ αὐτοὶ ἐδύχουσαν ἑκείνη ἀξιοθεωρεῖς ὁ Ἀναστάσις ἔμελλε ν' ἀποθῆ ὁ μέγας νικητής. Μόνον περὶ τοῦ ἁμέρου συμψέροντος αὐτῶν ἐσκέφθησαν, μέχρι ἐσχάτου δὲ ἀκολουθοῦντες τῇ σοφιστικῇ καὶ ἐχθρικῇ αὐτῶν πολιτείᾳ, ἀπεψείσαν νῦν διαστρέφουσι τὴν διήγησιν τῶν ἰσχυρῶν καὶ διὰ χρημάτων νῦν ἐξαναγκάσωσιν αὐτοὺς εἰς ψευδολογίαν.—«Εἰπατε πανταχοῦ, ἐπέταξαν τοῖς στρατιώταις τούτοις, ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐλθόντες νύκτωρ, ἡμῶν κοιμηθέντων, ἐκίψαν αὐτὸν ἢν δὲ τὸ πρῶτον περιέβηον εἰς γνάθῃν τῶν δεικνυτῶν, θά πείσωμεν αὐτὸν καὶ θά ὑπεραυτιώσωμεν ἡμᾶς. Μὴ φοβῆσθε.»

Οἱ πικρὸν ἐκτετακτοὶ ἐξετέλειον τὸ ὄρατον πρῶταγμα, ὁ μῦθος δὲ αὐτῶν ἐκτελεσθήσασθαι παρὰ τῆ ἰουδαϊκῆ κοινωνίᾳ, καὶ μετὰ δεκαετίαν δὲ ἔτι, ὅτε εἰς τὸν Εὐαγγελιστῶν, ὁ τὸ γεγονός ἱστοροῦν, συνέτασσε τ' ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ, ἐξέρετο ἀνὰ τὰ στόματα.

Ἄλλ' ἡ ἀλήθεια δὲν διαστρέφεται ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης κακίας. Τὴ θανατοῦ ἔργου τοῦ ἐκ νεκρῶν Ἀναστάντος μαρτυροῦσθαι περὶ αὐτῆς, οὐδεὶς δὲ ἀμερόληπτος ἱστορικὸς ἢ τολμηρὸς νῦν παρεδῆρ ὡς βίβιν τῆ θρησκείᾳ τοῦ Ἰησοῦ τὴν δολιότητα Σαδδουκαίων τινῶν καὶ τὸ ὄρατον στρατιωτῶν τινῶν.

Οὐδὲν δεκνέται κίλλιον ἢ τὸ ἐπιόμενον γεγονός τὴν ψυχικὴν κατὰ τὴν τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ κατὰ τὰς ἐπιπορευομένης τῆ θανάτου αὐτοῦ ἡμέρας καὶ τὴν ἰσοῦσαν τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ διηγείται τοῦτο αὐτὸς ὁ ἱερός Λουκῆς μετὰ λεπτομερείαν αὐτοῦ σαφῶν καὶ συγκαίνωσιν ὅπως ἀλαθῶς, ὅστε οὐκ ἀπιπτότως ὑπάρχουσιν οἱ ὑπολαμβάνοντες αὐτὸν ὡς ἐν τῶν τῆς σκηνῆς ταύτης δρόνον προσώπων.

Ἦν ἡ ἑσπέρα τῆς ἀναστάσεως. Δύο τῶν μαθητῶν ἀπῆλθον εἰς τὴν προάστειον τῆς Νικοπόλεως, καλούμενον Ἐμμαούς, ἑκατὸν ἐξήκοντα δὲ σταδίων ἀπέχον τῶν Ἱεροσολύμων.

Καθ' ὅδον διελέγοντο περὶ πάντων τῶν συμβάντων, αἰθνης δὲ, μεταξὺ αὐτῶν διαλεγόμενοι, ὁ Ἰησοῦς ἐπιλάσασθαι καὶ συνεδάδιζεν αὐτοῖς, ἀλλ' ὑπέρχε τὸ καλῶν τοὺς ὀφθαλμούς αὐτῶν ν' ἀναγνωρίσωσιν τὸν Κύριον.

Τὸ ἐνδοξον τοῦ Ἰησοῦ σῶμα, ἴσον πραγματικῶν καὶ ἢν ἴσο, διατελεῖ ἐν καταστάσει, ἢν οὐδεὶς ἐπιστήμι δύναιται νῦν περιγράφῃ μετῆξι τῆς δυνάμεως τοῦ πνεύματος, δύναιται νῦν ἐμφανίζεσθαι καὶ ἐξαφανίζεσθαι, νῦν καλύπτεται ἢ διαφανίζεται, νῦν τροποποιεῖται καὶ μεταβάλλῃ σχῆμα.

Πλησιόσας τοῖς δύο ὁδοιπόρους, ὑπολαμβάνεται ὡς εἰς τῶν πολλῶν ἔξων προσκυνητῶν, τῶν ἐλθόντων εἰς τὴν ἁγίαν Πόλιν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα.

—«Περὶ τίνος λοιπὸν οὕτω περίλυποι διαλέγεσθε βαδίζοντες;» λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς.

Ὁ ἕτερος τούτων, Κλεώπας ὀνομαζόμενος, ἀπεκρίθη πρὸς αὐτόν.—«Μόνος οὐ εἶδα οὕτω ἔξων ἐν Ἱεροσολύμοις, ὅστε ν' ἀγνοῆς ὅλα τὰ συμβάντα κατὰ τῆς ἡμέρας ταύτης;»

Ὁ Ἰησοῦς, ἢν ἀναγκασθῇ αὐτοῦ νῦν ἐκθέσασθαι τοὺς διαλογισμούς αὐτῶν, ὑποκρίνεται ἄγνοιαν.—«Τίνα ταῦτα;» λέγει πρὸς αὐτούς.—«Προσέειπα περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, μεγάλου προφήτου ἐν ἔργοις τε καὶ λόγοις, ἐνώπιον τοῦ τε Θεοῦ καὶ ὅσμων τοῦ λαοῦ· οἱ ἄρχιερεῖς καὶ ἄρχόντες ἡμῶν παρέδωκαν αὐτὸν

ἐπὶ θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. Ἠλπίζομεν ὅτι αὐτὸς ὁ ἄπειροῦτος τῶν Ἰσραηλ, τρεῖς δὲ ἡμέρας παρήλθον ἡμέραι, ἀπ' ὅτου ταῦτα ἐγένοντο.»

— Ἀλαθῶς, προσέθηκεν ὁ Κλεώπας, ὅτι τινὲς τῶν μετ' ἡμῶν γυναικῶν ἐξέπειραν ἡμᾶς πορευθεῖσαι πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου εἰς τὸν τάφον, δὲν εἶχον τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἀλλοῦσαι δ' εἶπον ἡμῖν ὅτι ἄγγελοι, ἐμφανισθέντες αὐταῖς, ζῶντα ἐξήγγειλαν αὐτόν. Τινὲς ἡμῶν πρόημι μετέβησαν εἰς τὸν τάφον, εἶχον δὲ πάντα ὡς εἶχον εἰπεῖ ταῦτα αἱ γυναῖκες, ἀλλ' ἐκείνον οὐδαμῶς εἶχον. Τότε ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς αὐτούς.—«Ἐ ἀφρονες καὶ βραδυκάρδιοι εἰς τὸ πιστεῖν πάντα τὰ ὑπὸ τῶν προφητῶν λεγόμενα. Δὲν ἔπειραν ὁ Ἰησοῦς νῦν ὑποστῆ ταῦτα καὶ αὐτὸ νῦν εἰρήνη εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ.»

Καί, ἀπὸ τοῦ Μωυσέως ἀρχόμενος καὶ πάντας τοὺς προφήτας διεξέλεθον, ἠρμύενον αὐτοῖς πάντα τὰ ἐν ταῖς Γραφαῖς περὶ τοῦ Χριστοῦ εἰρημένα.

Ὅτε ἐπιλάσασθαι ἔβημα, ὁ Ἰησοῦς, ὃν οἱ δύο μαθηταὶ δὲν ἀνεγνώριζον, ὑπεκρίθη ὅτι ἴθελε ν' ἀκολουθῆσθαι τῇ ὁδῷ αὐτοῦ. Θεῖα τῆ δυνάμει ἔπειρε αὐτοὺς προσδεδεμένους αὐτῶ κατέπειρεν δὲ αὐτὸν νῦν παραμείνει.—Μείνον μετ' ἡμῶν, εἶπεν αὐτῶ ἢ ὅρα προσέειπεν, ἡμῖν δὲ κλίειν ὁ ἡλῖος πρὸς τὴν δύσιν αὐτοῦ... Ἐβῆθη τὴν φιλοφροσύναν αὐτῶν.

Ἀλλὰ κατὰ τὸ δέπνον αὐτοῦ, ὃ ἐν ἔξω οἴκῳ ἐνεζόμενος, ἐνεργεῖ ὡς ἐκκοιμισμένος. Κατὰ τὸ ἔθος λαμβάνει τὸν ἄρτον, εὐχαριστεῖ, κόπτει αὐτὸς καὶ προσφέρει αὐτοῖς, ὡς εἶπεν νῦν μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἰνεώσαντο, ὡς εἰς πέπλος τῆς ἀληθείας αὐτῶν, ἀνεγνώρισαν τὸν Κύριον αὐτόν. Ἄλλ' οὕτως παραχρῆμα ἐγένετο ἄφαντος.

Ἡ ἰστορία αὐτῆ θά ἤρκεσεν ἐν τούτοις εἰς τὴν πίστιν αὐτῶν τοῦ λοιποῦ ἐπίστευον εἰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Σταυρωθέντος Ἰησοῦ. Ἡ καθ' ὅλην τὴν πορείαν διαρκέσασθαι διαλέξεις ἐπιπλήθον εἰς τὴν μνήμην τῶν δύο συγκακινημένων μαθητῶν καὶ ἀνεκινώσαντο ἀλλήλοισ ὅτι εἶχον ἀθανάτη.— Ἡ καρδία ἡμῶν, εἶπεν πρὸς ἀλλήλους, ὅτιν ἐπὶ ἡμῶν ἐν ἡμῖν, ὅτε καθ' ὅδον ἐλάλει πρὸς ἡμᾶς καὶ ἵνα ἡμῖν τὰς Γραφάς;

Ἐγγερότερος ἡμεῖς, τῇ αὐτῇ ὁρῇ καὶ ἐν πάσῃ σπουδῇ ἀνέλασον αὐτῆς τὴν εἰς Ἱεροσόλεια ἄγουσαν, ἀνεμνήσθημεν νῦν σιγηθῶσιν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν ὅτι εἶχον ἰδεῖ καὶ ἀκούσει.

Φαίνεται ὅτι τινὲς ἐξ ἐκείνων, ὡς ἐμνήσθησαν, δὲν ἰδόντων νῦν πιστεύουσιν εἰς τὴν διήγησιν αὐτῶν. Τὸ νέον τοῦτο εἶγμα τῆς δυσπιστίας διηλοῖ κατὰ ποίας πειθισμὸς ἀντιστάσεως προσέκοπτεν ἐν τῇ ψυχῇ τῶν μαθητῶν ἢ εἰς τὴν ἀνάστασιν πίστεως. Ἄλλ' ὁ ἀναστάσις Ἰησοῦς ἀργυρεῖ αὐτοπροσώπως ἐπὶ τῶν αὐτῶν δεκνέων αὐτοῖς ἐαυτῶν, διαφωτίζει αὐτούς, ἐπανάγει κατὰ μικρὸν εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ τέλος διδάσκει αὐτοῖς τὸ μυστήριον τοῦ θρισμοῦ αὐτοῦ.

Τῇ αὐτῇ ἑσπέρᾳ εἶχον ἐμφανισθῆ τῷ Πέτρῳ, ἀλλ' αἱ λεπτομέρειαι τῆς ἐξαφανίσεως ταύτης παραμείνουσιν ἄγνωστον μόνον ὁ ἅγιος Λουκῆς καὶ ὁ ἅγιος Παῦλος ἀναφέρουσιν αὐτὴν ἀνευ σχολίων.

Ὅτε οἱ δύο τῆς Ἐμμαούς ὁδοιπόροι ἀφίκοντο εἰς Ἱεροσόλεια, εἶχον συνηγμένους τοὺς Ἐνδεκα μετ' αὐτῶν δὲ καὶ τοὺς ἄλλους μαθητάς. Ὁ λόγος ἦν περὶ τῆς ἀναστάσεως, τινὲς δὲ ἐλεγον.— Ἀλαθῶς ἀνέστη ὁ Κύριος; ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτόν. Ἡ τοῦ Κυρίου μαρτυρία ἐν τούτοις δὲν ἀσκεῖ ἐπὶ πάντων τὸ αὐτὸ πειστικὸν κύρος. Ἦκουσαν τὴν διήγησιν τοῦ Κλεώπα καὶ τοῦ συνοδοιπόρου αὐτοῦ, διηγούντο τὴν κατὰ τὴν πορείαν συνδιάλεξιν καὶ πῶς εἶχον ἀναγνωρίσει τὸν Ἰησοῦν ἐκ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἔκοψε τὸν ἄρτον ἐν τῇ τραπέζῃ ἐκείνῃ, ἐν ἣ συμπαρεκθήσαν αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ ἢ νῦν αὐτῆ μαρτυρία δὲν κατέσχευε τῆς δυσπιστίας πάντων.

Ἦτο ἄργα. Ἐβροδοῦντο τοὺς Ἰουδαίους, τούτου δ' ἕνεκα αἱ ὄθραι τῆς οικίας, ἐν ἣ οἱ μαθηταὶ ἴσαν συνηγμένοι, ἴσαν κεκλεισμένοι. Οἱ δύο μαθηταὶ ἐλάλουν ἔτι, ὅτε ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν ἔσται ἐν τῇ μέσῳ αὐτῶν καὶ εἶπεν αὐτοῖς:

— «Εἰρήνη ἡμῖν. Ἐγὼ εἶμι μὴ φοβεῖσθε.»

Ἡ ἀθηνία αὐτῆ καὶ θαυματουργικῆ εἰσοδος ἐτάραξε καὶ ἐβόρει αὐτούς; ἐνόμιζον ὅτι βλέπουσι πνεῦμα, ὄραμα τι. Ὁ Ἰησοῦς καθιστάσασθαι αὐτούς.

— «Διατί ταράτθεσθε καὶ τοιαῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν διαλογίζεσθε;» Ἐπλησίωσαν αὐτοῖς καὶ ἐπέειπε πρὸς αὐτοὺς τὰς πλῆγας αὐτοῦ.— «Ἴδετε τῆς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας μου εἶμαι ἐγὼ αὐτός. Θάψατε τὴν χεῖρα ὑμῶν καὶ ἴδετε τὸ πνεῦμα δὲν ἔχει σάρκα καὶ ὀστά, οἷα βλέπετε ὅτι ἔχω ἐγὼ.»

Οἱ μαθηταὶ ἀνευρίσκουσι τὸν φέτατον αὐτῶν Κύριον. Βλέπουσιν αὐτὸν, ἴστανται αὐτόν· ἡ καρδία αὐτῶν ὑπερεκτείνεται. Δὲν τολμᾷ νῦν πιστεῖσθαι τὴν αὐτίαν αὐτῶν. Τοιαῦτα ἢ κατασκευῆ τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας; αἱ ἐλλείψεις αὐτῆς εἶναι μικροψυχου ἢ ἐπερχομένη αὐτῇ ὑπὲρ αὐτῆς εὐτυχία ταράττει αὐτήν. Πιστεύει εὐχερέστερον τὸ κακὸν ἢ τὸ ἀγαθόν.

Ὁ Ἰησοῦς θέλει νῦν στερεώσῃ αὐτοὺς ἐν τῇ πίστει. Ἦν ἀπαλάξῃ αὐτοὺς τῶν δισταγμῶν τούτων, λέγει αὐτοῖς.— «ἔχετε τι πρὸς βροδῶν;»

Προσείνεον αὐτῶ τεμῆριον ἰχθύος περιχυμένον καὶ μέλι, ἢ δὲ λιβάνον καὶ ἁγίων ἐνώπιον αὐτῶν. ἔδοκεν αὐτοῖς τὰ λιβάννα.

Ὅπως ἀποδεικνύεται σῶμα ζῶν καὶ ὄργανικόν τῆ ὄρατον τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος Ἰησοῦ. Ἦν τῇ στιγμῇ ταύτῃ δὲν ὑπάρχει ματαία φαντασμαγορία τὸ πᾶν εἶναι πραγματικόν. Ἡ βρώσις εἶναι πραγματικὴ, εἰ καὶ δὲν συνέτελεσεν εἰς ὄρατον ἐκείνου, ὃς ἦν ἴδῃ ἀπικύλλωσιν ἀπὸ τῶν νόμων τῆς ζωικῆς φύσεως.

Τότε ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς πρὸς αὐτούς.— «Εἰρήνη ἡμῖν. ὡς περὶ ὁ πατὴρ ἀπέσταλάκε με, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς.»

Εἰσπράττει αὐτοῖς ὅτι ἡ ὁρατὴ παρουσία αὐτοῦ θά διαρκῆσθαι ἐπὶ μικρὸν, ὅτι δὲ ἔσονται οἱ ἀντιπροδρόμοι, οἱ ἀπεσταλμένοι αὐτοῦ ἐν τῇ κόσμῳ. Τὸ κύρος, ὃ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἔχει, τὴν ἀποστολήν, ἢν ὁ πατὴρ ἐνεπίστευσεν αὐτῶ καὶ ἵτις λήγει μετὰ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, θά περιβίβῃ αὐτούς.

Ἦν δυσὶ λέξασι συνοψίζεται ἡ δυνάμει αὐτῆ καὶ τὸ καθῦκον τοῦτο· νῦν κοινωνήσασθαι τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ καὶ νῦν συγχωροῦσθαι τῆς ἁμαρτίας ἐκείνων, ὅτινες ὡς θεοὶ τῶν λόγων αὐτῶν ἐν μετανοῇ καὶ πίστει. Τῇ στιγμῇ ταύτῃ, ἵνα δὲ οἱ ἐνεργητικῶς συμβόλων ἐπιβάρῃ ἐκείνοι, ὑπερ ἀπεικάλωσεν αὐτοῖς, ἐνεβύσασεν εἰς αὐτοὺς καὶ εἶπε:

— «Λάβετε πνεῦμα ἅγιον ἢν τινος ἀφήτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφήνεται αὐτοῖς, ἢν τινος κρατῆτε, κεκρίνεται.»

Αὐτῆ ἢ δευτέρᾳ καὶ θεῖα δυνάμει τῶν Ἀποστόλων. Ὁ Ἰησοῦς πρὸ τοῦ θανάτου, κατὰ τὸ δέπνον δὲ, εἶχε παραδίδοι αὐτοῖς τὴν ἐξουσίαν ὑπὸ τὸ εἶδος τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ ὄρατον ἢ ἀνανεώσασθαι καὶ διαιωνίζεσθαι τὴν θυσίαν τοῦ αἰωνίου Ἄγνου ἁμάρτων, κατὰ τὴν ἄλλην ταύτην νύκτα, ἐμφανισθῆ αὐτοῖς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ παρέχει αὐτοῖς τὴν δυνάμει τοῦ ἁγιάζειν τὰς ψυχὰς καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ Πνεύματος τούτου ἀφίναί τὰς ἁμαρτίας.

Ἡ ἐκδηλωσις αὐτῆ ἐπένεγκε πλῆθος τὸ ἀποτελέσμα αἰτήτης καταδίκης τῆς δυσπιστίας αὐτῶν καὶ κατηνόνασε τὴν παραχρῆν τῶν. Ἐλεγον δὲ.— «Εἶδομεν τὸν Κύριον. Ἡ ἀνάστασις παρὰ πάσι τοῖς θεα

Λέγει πρὸς τὸν Θεομάν: — Ἀλλὰ τὸν δάκτυλόν σου ἐνταῖθα καὶ τὰς τῆς χειρὸς μου. Ἐκτείνε τὴν χεῖρά σου καὶ ἴδε αὐτὸν ἐν τῇ πλευρῇ μου καὶ μὴ γίνω ἀπίστος, ἀλλὰ πιστός.»

Ὁ μαθητὴς ἔβαλε συγκινητικῶν κρυσθῶν: — «Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου!»

Ἐξ ἀποφασισθῆ, βλέπων δὲ τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα, ὠμολόγησε τὸν Θεόν.

Ὁ Ἰησοῦς τότε, λαλῶν περὶ τοῦ μέλλοντος καὶ περὶ πάντων ἐκείνων, οἵτινες κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Θεοῦ θά ἔτινον πρὸς ἀπαρτίαν τῶν αἰθνητικῶν μαρτυριῶν καὶ τοῦ λόγου τῶν Ἀποστόλων, λέγει πρὸς τὸν Θεομάν, τὸν τύπον τῆς ἀπερμήνου πρὸς τὴν πλίστιν ψυχῆς: — «Ἐπειδὴ με εἶδες, Θεομάν, ἐπίστασάς με μακάριον οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.

Ἡ ἀπολογιστικὴ θεολογία πρὸ τῶν τοιαύτων περὶ τῆς ἀναστάσεως καὶ τῶν ἐμφανίσεων τοῦ Ἰησοῦ μαρτυριῶν διεγείρει τὸ ζήτημα τοῦ θαύματος.

Ἠράγριον οὐδὲν θαῦμα μῆτρον τοῦ προκειμένου, ἀλλὰ καὶ οὐδὲν ὑπερῶς σοφώτερον καὶ ἐπισημότερον πιστωμένον. Οἷμα γυνὴ, οἷμα γυναικὸς μόνον, ἀλλ' ἄνδρος, καὶ ἄνδρος κατ' ἐπιτομήν, οἷμα οἱ διαπιστοῦντες τοῦτο. Τὰ ἐπ' αὐτῶν λεγόμενα μαρτυροῦν ὅτι εἶδον αὐτὸν πολλοὶς: ἀμνησθῆναι δὲ ὅτι δὲν ἴδονταν, νὰ πιστεύσῃ τὸ πρῶτον, ὅτι εἶδεν νὰ γένῃται αὐτοῖς πρῶτον, ἵνα πιστεύσῃ αὐτό. Ἀπιστοῦντες κατ' ἀρχάς, ἀπιστοῦντες μὲν πειθομένης, μόνον ὑπὸ τοῦ Κυρίου αὐτῶν, ὑπὸ τῆς ἐπισημασμένης αὐτῶ ἐμφανίσεως ἐπεισθῆσαν ὅτι πρῶτον ἴδον αὐτὸς ὁ σταυρωθεὶς τῶν τῆς χρῆς, τὰ στίγματα τοῦ μαρτυρίου, διεξάντες αὐτοῖς διὰ τῶν φιλοφρονημάτων γεγονότων ὅτι εἶχε πραγματικὸν ὄμμα, αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ προσήκον, ἀλλὰ δεῖξαντες ὡσαύτως ὅτι τὸ ἔνδοξον αὐτοῦ ὄμμα δὲν εἶχε πλέον τῆς ἀδυναμίας τῆς ζωῆς ταύτης τῶν παθῶν καὶ τοῦ θανάτου.

Πρὸ τοιαύτης πιστώσεως ὁ ἀμερόληπτος ἱστορικὸς κίπτι τὸν αὐτὸν, ἐξεγείρειται δὲ μόνον ὁ ὑπὸ ἀλλοτρίων θεωριῶν προκαταλημμένος. Ἡ φιλοσοφία αὐτοῦ ἀναγκάζει αὐτὸν ν' ἀρνηθῆ τὸ θαῦμα—ἐκεῖνο τοῦλάχιστον, ὅπερ ἡ φιλοσοφία αὐτὴ ὀνομάζει θαῦμα.—Ἴν' ἀρνηθῆ δὲ τὸ θαῦμα, ἢ θεολογίαν τὴν χροστώτητα καὶ τὴν νοημοσύνην τοῦ μάρτυρος. — Ἦσαν δόξαι καὶ ἀπατεῶνες, θά εἴη ἂν δὲ ἡ λέξις κρηθῆ ἄλλαν ὁμοίαν, ἢ ἀποδοθῆ αὐτὴν διὰ εὐφημοτέρου, ἀλλ' ἐξ ἴσου ὑβριστικοῦ ὄρου:—Ἦσαν ἐν παραλήρη καὶ ἀπειροί.

Ἠράγριον κατὰ τοὺς ἀνομιμένους τὸ ὑπερφυσικὸν ὁ Ἰησοῦς ἀπέθανε θάνατον ἀνθρώπινον, οὐδ' ἀνέστη πλείτερον τῶν ἀνθρώπινων νεκρῶν. Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐκράσαν τὸ σῶμα του, διὰ δολιχίας δὲ, ἂν ἐξηγεῖ ὁ φαινοτισμὸς αὐτῶν, χωρὶς νὰ δικαιολογήσῃ αὐτὴν, διέδοξαν τὸν μῦθον τῆς ἀναστάσεως. Παῦ ἐρεῖται ἡ ὑβριστικὴ αὐτὴ ἐξηγήσις: «Ἐπὶ ποίων ἐγγράφων; Ὁ Ἰουδαῖοι, πρῶτοι αὐτοὶ διαβροχῆσαντες παρ' ἐαυτοῖς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, οὐδέποτε ἀπέδειξαν αὐτὴν βλάβην. Ἦν δημιουργία τοῦ μῦθου αὐτῶν, μόνον δὲ χράματιν ἐξαγορεύσαντες τὴν μαρτυρίαν στρατιωτῶν τινῶν, τῶν θυμῶν τοῦ Ἰησοῦ, ἠδυνήθησαν νὰ διαδόσῃσιν αὐτὴν. Πᾶσι ἀυθαίρετος ὑπόθεσις καταδικάζεται οἰκοθεν, ἐγκληματικὴ δ' ἀποδοῖται, ἂν ἴναι ὑβριστικὴ. Ἀλλ' ἦ τι ἡ ἱστορία διδίδκει ἡμῖς περὶ τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ, περὶ τῶν ἀπλῶν τοῦτων χαρακτήρων, οὗς ἡ συνήθεια τοῦ θειοτάτου αὐτῶν Κυρίου μετεμύρθησε κατὰ μικρῶν, δὲν ἐπιτρέπει νὰ ἐξακοντίσωμεν κατ' αὐτῶν τὸ ἐπίθετον τῶν δολίων καὶ ἀπατεῶνων.

Ὁ δόκιμος ὕψους αἰῶν, ὃς πρὸ αὐθεντοῦ σιωπήματος καὶ οὐδεμιᾶς ὑπερῶς ὑπεκρίσθη, οὐδένα ἐπέσειν. Ἡ δικαιοσύνη τῆς συνειδήσεως ἐξηγέσθαι δὲν ἐπιτρέπεται πλέον νὰ ἐξηγηθῶμεν πῶς ἐπράξε τοῦτο ἡ εὐαγγελικὴ ἱστορία, ἴδιον δὲ ἡ ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ.

Ὁ ὀρθολογισμὸς τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος ἐρρήθη ἐπὶ τοῦ συστήματος τοῦ παραλήρου.

Διὰ τοῦ νοσολογικοῦ τούτου φαινομένου νομίζει ὅτι δύναται νὰ ἐξηγήσῃ πάντα τὰ φαινόμενα τῶν ὑπερφυσικῶν ἐμφανίσεων, δι' ὃν ὁ ἀόρατος κόσμος ἐξελλίσσεται ἐντοτε ἐν τῇ γήινῃ βίῃ ἡμῶν. Ἀλλ' ἂν τὸ παθολογικὸν τοῦτο σύμπτωμα ἀποδοθῆ ἀναμφισβήτητον, ἡ ἐπαρρογὴ αὐτοῦ εἶναι πολλοὶς παράλογος καὶ

ὑβριστικὴ. Οἱ ἐν παραλήρη εἶναι παρῶντες νομίζουσι ὅτι βλέπουσιν ἐντὸς αὐτῶν ἢ τι μόνον ἐν αὐτοῖς ὑπάρχει ἂν τι κερμενίζουσιν ἢ τι εἶναι ὑποκερμενικὸν μόνον. Εἶναι ἀσθενεῖς ἐν αὐτῷ τῷ ὄργανισμῷ αὐτῶν μάλιστα φέρουσι τὰ σημεῖα τῆς νοσήσεως αὐτῶν καταστάσεως, τὴν νευροπάθειαν, τὸ ἐξημμένον, τὸ παραδόξον, τὴν ἀνακολούθειαν.

Ὁ ὄλεθρον νὰ ἐξηγήσῃ διὰ τοῦ παραλήρου τὴς αὐτῶ σαφῶς περιγεγραμμένης σκηνῆς, ἐν αἷς ὁ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ Ἰησοῦς ἐνεφανίσθη πολλοῖς εἰς τὰς γυναῖκας, αἵτινες εἶχον ἀκολούθειαν αὐτῷ ἐν τῇ ἀποστολῇ αὐτοῦ, εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, μεμονωμένους ἢ συννηγμένους ἐπὶ τὸ αὐτό, λαλῶν πρὸς αὐτὰς γλώσσῃν ὑψηλῶν, τρώγων μετ' αὐτῶν, ὁ ὄλεθρον, λέγομεν, νὰ ἐξηγήσῃ τοιαῦτα γεγονότα διὰ τοῦ παραλήρου ἀποδοῖται αὐτόχρονον παρῶντος καὶ ὑβριστικῆς.

Οὐδέποτε ἡ θεωρία αὕτη θά ἐξηγήσῃ τὴν θαυμασίαν μεταμῶρφοσιν, τὴν μεταβολοῦσαν τοὺς Ἀποστόλους, τὸ κατ' ἀρχάς οὐτὸν διεπιστώσαν, εἰς ἄνδρος ἀδιασείστον καὶ ἠρωικῆς πεποιθέντος. Οἱ Ἐβραῖοι, ἵνα περὶ τοῦτων μόνον εἴπωμεν, οὐδὲν παρεχούσι σημεῖον νευροπάθειας, ἐξήγεως, ἀνακολούθειας. Εἶναι ἀνθρώποι ὅμοιοι ἀσθενεῖς τε καὶ σπινθηρικοῦ, ἀσθενεῖς ὡς πάντες οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι διενήμεως, ἀλλὰ καὶ ἄνευ παραδόξου ἰδεῶν.

Ἐν τῷ παραλήρη ὑπάρχει οὐσὶδὸς τι χαρακτηριστικὸν ὁ παραλήρου βλέπει πάντοτε ὅ τι φοβείται ἢ ὅ τι ἐπιθυμεῖ· ἀλλ' οἱ Ἀπόστολοι δὲν ἐχρυσὶ τὴν ἰσὴν τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου αὐτῶν ὅτε φοβήθησαν, ὅτε ποθοῦσιν αὐτὴν μὴ ἐννοοῦντες αὐτὴν, ἀρνοῦνται μάλιστα νὰ πιστεύσῃσιν εἰς αὐτήν. Εἶναι τὸ ἐναντίον τῶν παραληροῦντων οὗτοι φαντίζονται ὅτι βλέπουσιν ὅ τι δὲν ὑπάρχει, ἐκείνοι περὶ μόνον ἀρνοῦνται τὸ ὑπόθετον. Ἡ πρὸς ἐξηγήσῃ τῆς καταστάσεως ταύτης ἐπιπέσει τῆς θεωρίας πρὸς τὸν Ἰησοῦν ἀρτίως, τῶν κριτηριῶν τοῦ ἀνατολικῆς ἡλίου, τοῦ ἡαρος τῆς Γαλιλαίας καὶ τοῦ λαμπροῦ αὐτῆς ὄρουσιν προκίβη τὸ μείδιμα τῶν γινωσκόντων τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὰς λεπτολογίας καὶ τὰς ἀπλοήτις δολιχίας τῆς δυσπιστίας. Ὁ Ἰουδαῖος καὶ ὁ Ἄραβ' δὲν ὀνειροπολοῦσιν. Οὐδεὶς ὀλιγότερον αὐτῶν ἔχει τὸ αἰσθημα τῆς φήσεως καὶ κατ' ἀκολουθίαν οὐδεὶς εἶναι ὀλιγότερον αὐτῶν ἐπιδοκτικὸς τῆς διηκριβωμένης ἐκείνης ὀνειροπολίας, ἢ τις μόνον παρὶ τῷ νεωτέρῳ φαντασιοκόπῳ δύναται νὰ ὑπάρχῃ.

Ἄλλως τε οὐδαμῶς πρῶτοι νὰ ἐπιληθνομένηται ὅτι ὁ κόσμος κατεκτάθη ἐν τῇ πλίστιν διὰ τῶν ἡγῶν τούτων, οἵτινες ἐκάρητον Θεὸν σταυρωθέντα καὶ ἀναστάντα, ἐνθ' ὅν ὑπάρχει παράδειγμα παραληροῦντων κατακτιπῶν τοῦ κόσμου, τῶν τοιαύτων πόντων καταδικασμένων μόνον τὴν συμπύκναιαν τῶν ἀνθρώπων νὰ ἐπιστρέψῃσιν. Οὕτως ὁ ἀρνοῦμενος τὸ θαῦμα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ δημιουργεῖ ἕτερον θαῦμα, τὴν ὑπὸ μονομιανῶν ἴδρυν τὸν Χριστιανισμόν.

Πρὸς τοὺς φαινομένους ὅτι μόνον τοὺς νόμους τῆς φυσικῆς καὶ ζωτικῆς φήσεως γινώσκουσι προσέκειν ν' ἀνιμνήσκωμεν τοὺς παγκοσμίους νόμους τῆς ἠθικῆς καὶ ἀνθρωπίνου, τῆς πνευματικῆς καὶ θείας φήσεως. Ὁ θάνατος εἶναι τὸ λογικόν, μοιραῖον καὶ ἀναπόδραστον ἐπακόλουθον τῆς ἡμαρτίας. Ἄν ὑπάρχῃ ὄν, ὅπερ ἡ ἡμαρτία δὲν ἐβόλωνε, δικαίως τὸ δὲν τοῦτο διαφεύγει τὸν θάνατον. Ἡ ἀπόλυτος τοῦ Ἰησοῦ ἡγιότης ὑπερῶσιν αὐτῶν κατὰ πάσης διαλύσεως ἂν δὲ διὰ τὴν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀγάπην αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς παρεδόθη τῷ θανάτῳ ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ κατ' ἐντολήν τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ, ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ εἶπεν ν' ἀπελευθερώσῃ αὐτὸν ἑσάει.

Ἡ ἀνάστασις κατὰ ταῦτα εἶναι ἡ μεγάλη τῆς θείας δικαιοσύνης πράξις πρὸς τὸ μόνον ἀναμάρτητον ὄν, ὅπερ ἡ γῆ ἔργον.

M. E. M.

ΗΡΟΔΟΤΟΣ Ο ΠΑΤΗΡ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν).

Ὁ Ἡρόδοτος ἐξετάζει τούντασθαι τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων ἐν Ἑλλάδι καὶ τὰς προόδους τοῦ ἐπιμενίου ἀγῶνος ἀφορμῆς, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκραταρῆται καὶ ἡ εἰς Ἀρσένου ψυχῆ τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Δαμαράτου. Ἐκ δὲ τῆς φύσεως ταύτης λαθῶν ἀφορμῆν ἀφίγειται ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τῆς ἀναζήτησεως καὶ ἐξέσεως τῶν ἐλληνικῶν πολιτειῶν καὶ τῶν ὁδῶν, ἂν εἶχον μικρὸν πρὸ τοῦ περσικοῦ πολέμου. Μετὰ ταῦτα ἱστορεῖ τὴν κατὰ τῆς Ἑρπείας καὶ Ἀττικῆς ἐπιδρομῆν, ἡτοὶ τὴν πρῶτην κατὰ τῆς Ἑλλάδος περσικὴν ἐφόδον καὶ τὴν περιφανεστέτην νίκην, ἂν ἐν Μαραθῶνι ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἡτις εὐηγγελίσασθαι ἐπ' αἰσίοις οἰανόσι, ὅτι ἡ περσικὴ δύναμις, ἡ μέχρι τοῦδε ἀκόλυτος εἰς τὴν Ἑρσῶνιν προδύα, μέλλει νάνακοπῆ ἐν Ἑλλάδι. Μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην ἄγει πλέον τῶν λόγων εἰς μίαν κοίτην ὁ συγγραφεὺς καὶ ἀκολουθῶν ὁμαλῶς τὴν φυσικὴν τῶν γεγονότων πορείαν, περιγυρῶν τὸς ἐπὶ Σέρξου ἐξορλισμοῦς, τῆς κινήσεως τοῦ στρατοῦ καὶ τέλος τὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐφόδον. Σημειοῦται δ' ὅτι ἐν πάσῃ ταύτῃ δὲν σπυρθεῖ ὁ Ἡρόδοτος, ἀλλ' ἵνα ἐνταῖθα τὴν προσδοκίαν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστου, χωρεῖ ἄγχι καὶ βραδέως. Διὰ τῆς ἐκτενοῦς δὲ περιγραφῆς ἄλλων τῶν περιστατικῶν καὶ αἰτίων, τῶν ὑπὲρ ἢ κατὰ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Σέρξου συντελοῦντων, οἷα τῆς ἐξοικονομῆσεως τῶν ἐκπληκτικῶν παρασκευῶν, τῆς βραδέως κινήσεως τῶν συγκεντρουμένων πολεμικῶν δυνάμεων, πρὸς δὲ διὰ τῆς λεπτομεροῦς περιγραφῆς κατὰ τὴν καταγωγὴν καὶ ὁπλισμῶν ἄλλων τῶν ἀσιατικῶν ἐθνῶν, ἕτινα ἔλαθον μέρος εἰς τὸν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἀγῶνα, καὶ ἄφ' ἑτέρου διὰ τῶν συμβουλιῶν καὶ πρεσβυσιῶν τῶν ἐλληνικῶν πολιτειῶν πρὸς ἀλλήλους καὶ διὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀναπτυσσόμενων πρὸς ἡμῶν προσημασιῶν, λαμβάνει ὁ ἀναγνώστης ἐνκαίριον, ἵνα μοιφήσῃ μὲν ἐξ ἐνός ἀκριβοῦ ἰδεῶν περὶ τῶν ἐπιτιμωμένων καὶ τῶν ἀμνησμένων, διατετῆ δ' ἄφ' ἑτέρου ἀρκοῦντος κατὰ τοὺς προκειμένους ἀγῶνας, οἵτινες τούντασθαι ἐν τοῖς διὰ τελευταῖς βιβλίοις ζωηρῶς ἴαν καὶ ἐν στενῇ πραγματικῶν ἀκολουθίᾳ περιγράφονται καὶ σχεδὸν ἄνευ ἐπεισοδικῆς τινος παρακρίσεως μέχρι τέλους περαιοῦνται. Μετὰ τῆς παρασκευῆς καὶ τὴν πορείαν τοῦ περσικοῦ στρατοῦ πρὸς τὴν Ἑλλάδα περιγράφει ὁ ἱστορικὸς τὴν ἐν Θερμοπύλαις μάχην καὶ τὴν παρὰ τὸ Ἄρτεμιδιον ἀναποθήσειον σύγκρουσιν μεταξὺ τοῦ περσικοῦ καὶ ἐλληνικοῦ στόλου. Εἶτα δὲ μετὰ πολλῆς τῆς ζωηρότητος περιγράφει τὴν κρίσιν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίᾳ. Ἐπίσης δὲ λεπτομερῶς καὶ ἀκριβῶς ἀφίγειται καὶ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην ἐν τῷ ἐννάτῳ βιβλίῳ καὶ τὰ ἐν Μυκίᾳ καὶ λοιπὰ τῶν Ἑλλήνων ἀνδραγαθίματα μέχρις ἀλόσεως τῆς πόλεως Ἐστού. Καὶ ἀπέμεινε μὲν τὸ σῆμα ἡμετέρας, τελευτῆ ἡμῶν εἰς ἐν γνομικῶν τοῦ πρεσβυτέρου Κύρου, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι κατὰ τύχην δὲν ἐπεσε ἐκεῖ περὶ τὸ τέλος τοῦ ἐννάτου βιβλίου. Τὸ γνομικὸν τοῦ Κύρου εἶναι τὸ ἑξῆς: «Οὐ γὰρ τοι τῆς αὐτῆς γῆς εἶναι καρπὸν τῆς θομαστῶν φθῆναι καὶ ἄνδρος ἀγαθοῦς τὰ πολέμια. Οὕτω πως κρατῶν ἀσφαλῶς ὁ συγγραφεὺς ἀπ' ἀρχῆς μέχρις τέλους τὸ νῆμα τῆς διηγήσεως, ἐκτείνει μὲν αὐτὸ ἐπὶ πάντα σχεδὸν τὰ γινώσθαι ἔθνη τῆς γῆς, ἀλλ' ἄγει ὁλοκρῆν εἰς τὰ πρόσω τὸν λόγον.»

- 1) VI, 51-93
- 2) Müller: Ἰστ. Ἑλλήν. Φιολογ. I, σελ. 406.
- 3) VI, 94-120.
- 4) Müller: Ἰστορ. Ἑλλήν. Φιολογ. I, σ. 406.
- 5) VII, 5-173.
- 6) VII, 175 μέχρις τέλους.
- 7) VIII, 1-21.
- 8) VIII, 40 καὶ ἐφεξῆς.
- 9) Müller: Ἰστ. Ἑλλήν. Φιολογ. I, σ. 407.
- 10) Müller: Ἰστ. Ἑλλήν. Φιολογ. I, σ. 407.

Θ'.

Περὶ τῶν ἀναγνώσεων τῆς ἱστορίας τοῦ Ἡροδοτοῦ.

Αἱ ἀρχαῖαι παραδόσεις ἀναφέρουσι ὅτι ὁ Ἡρόδοτος ἀνέγνω τῆς ἱστορίας αὐτοῦ ἐν δημοσίᾳ πανηγύρεσιν, ὅπερ δὲν εἶναι ἀπίθανον. Ζήτημα ὅμως ὑπάρχει, ἂν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὁ ἱστορικὸς συνέλιβε τὸ παλιμμερὲς αὐτοῦ ἀρχεῖον καὶ συνετέλεσε τὸ ἱστορικὸν αὐτοῦ ἔργον παραγαγὼν αὐτὸ εἰς σίαν σήμερον περιεσῶθη μορφήν, ἢ ἠσχολόθη κατὰ τὴν νεώτερον αὐτοῦ πρῶτον εἰς μερικῶταίς τινὰς συγγραφεῖς καὶ εἴτα κατήρτισεν ἐξ αὐτῶν τὸ μέγα αὐτοῦ σύγγραμμα. Ἐὰν πιστεύσωμεν τῆς ἀρχαίας παραδόσεως, ἀμφέλομεν ν' ἀποδεχθῶμεν ὅτι ὁ Ἡρόδοτος ἴδεν ἐν τῇ νεότητι εἶχε ἐξεργασθῆ τὸ πόνημα αὐτοῦ ὅπως, ὡςτε κατὰ χρόνον σχεδὸν συμπύκναι ἡ ἔρευνα καὶ περισυλλογὴ τῆς ἕλης μετὰ τῆς συγγραφῆς τῆς ἱστορίας του. Ὁ λεξμογραφὸς διὰ Σουίαν ἐν τῷ περὶ Ἡροδοτοῦ ἀρθρῷ αὐτοῦ πληροφορεῖ, ὅτι ὁ ἱστορικὸς ἐν Σάμῳ καὶ τὴν Ἰαθὴ ἠκούθη διδασκῶν καὶ ἐξοίψεν ἱστορίαν ἐν βιβλίῳ Θ', ἀρξάμενος ἀπὸ Κέρου τοῦ Πέρσου καὶ Κανθαίου τοῦ Λυδῶν βασιλέως. Ἐκ τοῦ χωρίου τούτου ἐξάγεται σαφῶς, ὅτι ὁ Ἡρόδοτος εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς συνέλιβε καὶ ἀνεγέγραψεν ἐν Σάμῳ τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ. Ἡ αὐτὴ περὶ τοῦ προκειμένου ἔννοια ἐξάγεται καὶ ἐξ ἀναλόγου τινὸς χωρίου τοῦ Λουκιανοῦ, ἀφαιρουμένου ὅτι ὁ Ἡρόδοτος «πέσυσας οἰκοθεν ἐκ τῆς Καρίας εὐδὲ τῆς Ἑλλάδος ἐσκοπέτο πρὸς ἐαυτὸν ὅπως ἂν ταχίστα καὶ ἀπραγμωδέστατα ἐπίσημος καὶ περιούτος γένοιτο καὶ αὐτῆς καὶ τὰ συγγραμμάτιν τὸ μὲν οὖν περινοστοῦσα νῦν μὲν Ἀθηναῖσι, νῦν δὲ Κορινθίοις ἀναγινώσκουσιν, ἢ Ἀρκεσίοις, ἢ Λακεδαιμονίοις ἐν τῷ μέρει, ἐργασθεὶς καὶ μακρὴν ἡγεῖται εἶναι καὶ τριπλὴν οὐ μικρὰν ἐν τῷ τοιούτῳ ἔσεσθαι: οὐκ οὖν ἕξιον διαστῆναι τὸ πρῶτον οὐδὲ κατὰ διαίρεσιν αὐτὸ κατ' ὀλίγον ἀγρίων καὶ συλλέγειν τὴν γῶσιν, ἐπεσοῦλενε δὲ, εἰ δυνατόν εἴη, ἀπόρους ποιεῖν τοὺς Ἑλλήνων ἴπαντας. Ἐνίστανται οὖν Ὀλύμπια τὰ μεγάλα καὶ ὁ Ἡρόδοτος τοῦτ' ἐκεῖνο ἵκειν οἱ νομίσας τὸν καιρὸν, οὐ μάλιστα ἐγγίχεται, πλῆθυσαν τῆς ἡμέρας τὴν πανήγυριν, ἄπανταχόθεν ἴδον τῶν ὁρίτων συναλεγμένων, παρελθόν ἐς τὸν ὀπισθοδρόμον οὐ θεατῆν, ἀλλ' ἠγωνιστῆν παύειν ἐαυτὸν Ὀλυμπίων ἴδον τῆς ἱστορίας καὶ κινῶν τοὺς παρόντας, ἄρει τοὺς καὶ Μοῦσας κληθῆναι τῆς βίβλου αὐτοῦ, ἐνέει καὶ αὐτὰς οὐδας». Οὐδέμη ἀμφιβολία, ὅτι ὁ εὐεργέτης καὶ μύλλον ἦσαν ἀνδράσπου πνευματώδους καὶ διηκριβαστικοῦ χαίρων Λουκιανός, ἢ συγγραφεὺς πιστεύου, ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ, ἴδον ἀφορὰ εἰς τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν, ἀφίκεν ἐλευθέρων τὴν πνευματικὴν του φαντασίαν νὰ παραστήσῃ τὸ πρῶτον ὅπως ἤρεσκε καὶ οὐχ ὑμψήσας πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Πλὴν δὲ τούτου ἀπέδειξε τῆς τῶν νεωτέρων, ὅτι τὸ ἐνταῖθα ὑπὸ τοῦ Λουκιανοῦ ἀφαιρουμένου πρῶτον εἶναι μύλλον ἐπινοήσεως ἢ ἀλήθεια ἱστορικὴ. Τρίτη τις εἰδήσις ἀγγέλλει ὅτι ἠόλυνσε μὲν ποτε ὁ Ἡρόδοτος ν' ἀναγνώσῃ τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις, ἢ ἀναγνώσῃ ἡμῶν ἐκεῖνη ὑπὸ τῷ ἀρτίῳ προσχημα, ὅτι περιέμενον ὁ συγγραφεὺς νὰ ἐπισκοπῆσθαι πρῶτον ἢ πρὸ τοῦ ναοῦ ὑπαίθριος πλατείᾳ, ἢ κατ' ὄλην τὴν ἡμέραν προσδεδωμένη ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτῖνων καὶ εἴτα ὑπὸ σίαν νὰ ἐπιχειρήσῃ τὸ ἔργον, ἢ ἀναγνώσῃ, λέγομεν, αὐτὴ, ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἀναβιβλασμένη, παρέμεινε ἀπραγματοποίητος μέχρι τέλους τῶν ἀγῶνων καὶ ἐνταῖθα ἢ παραοῖα «Ἐἰς τὴν Ἡροδοτοῦ σκηνὴν» ἐπὶ μελλήσεως καὶ ἀναβολῆς λεγομένη. Ἡ τελευταία αὕτη εἰδήσις ἀναρεῖ μὲν τὸ ὑπὸ τοῦ Λουκιανοῦ ἀναφερόμενον γεγονός τῆς ἀναγνώσεως, ἀλλὰ δὲν δύναται βεβαίως νὰ καταστρέψῃ καὶ τὴν ὑπόθεσιν περὶ τελείας ἴδου κατὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἐκεῖνους ἀγῶνας τοῦ Ἡροδοτείου ἔργου συνθέσεως, ἂν συνεπύγεται πάντως καὶ προσιποθεῖται ὁ ἀποτυχὼν σκοπὸς τῆς ἀναγνώσεως.

- 1) «Ἡρόδοτος ἢ Ἀετίων», § 1.
- 2) Πρὸς καὶ ἀλλαγῶν «Ἰῶς δὲ ἱστορίαν συγγράμειν», § 42.
- «Ἔργον καὶ Μοῦσας κληθῆναι αὐτοῦ τὰ βιβλία».
- 3) Bahlmann «Herodot, aus seinem Buche sein Leben», ἐν τῷ συγγράματι αὐτοῦ «Forschungen auf dem Gebiete der Geschichte II, σ. 18 ἐφεξῆς.
- 4) Paroemiogr. Götting. I. append. cent. II, 35.

ἐπαρκῶς ἀκούοντες στίχοι ἐξάκις ἐπαναλαμβάνει ἐκείτην κυρίαν στροφὴν.
 Ἡμεῖς αἱ ἀπὸ τοιοῦτοτρόπου παρήλλα. Μετὰ μικρὸν κατελήθησαν ὑπὸ
 ἰδαιζόντος συναισθήματος, καθ' ἃ ἀπέβη, ὡς κοινῶς λέγεται, καθ' ἡλόκλη-
 ρίαν ἑθελήθη καὶ ταυτοτρόπως καθ' ἡλόκληρον οὗτος. Ὅλον δ' ἡ ἀντιληπτι-
 κότης μου περιωρίζετο ἐν ταῖς λεπταῖς ταύταις αἰσθήσεσι. Ἀπεῶδες τι
 καὶ αἰθρῶν εἰσπήλιν ἐν ἐμοὶ καὶ καθ' ἡλόκληρον βαθυκρόθον ἀπέπνευ-
 με. Τὸ ἔρινον ἦμα, ἔπερ κατ' ἄρξας ποσοῦτον κοῖνον μοι ἐφαίνετο,
 ἀντίχει βαθυκρόθον μελωδικώτερον εἰς τὰ ὄσα μου· τὸ ἦσμα ἐκείνο ἀν-
 τήχει εἰς τὰ ὄσα μου πολλῶν μαγευτικώτερον ἢ κελάρημα ἀχθόνος. Ἀ-
 ληθῆ θαυμασία τῆς ἀρμονίας περιεκύκλουν με δι' ὄρατων σφῶδρῶν κυμα-
 τοειδῶν σχημάτων καὶ μοι ἐφαίνετο ὅτι διὰ τῶν ὄρατων ἦσαν μοι ἐφαίνετο καὶ
 διὰ τῶν ὄρων ἔβλεπον. Ὁ αὐτοῦ ἐφαλλε τὰ ἦματα τοῦ Ἀβὸλ Σανέξ,
 τὰς λαμπρότητας τῶν ἐπετὰ οὐρανῶν καὶ τοῦ παραδείσου. Μοι ἐφαίνετο
 ὡσεὶ ἐγὼ αὐτὸς ἐφαλλον ἢ μάλλον ὡσεὶ δίκην πνοῆς ἐκ τοῦ στόματος
 ἀφίου τῶς μελωδικῆς ταύτης ἤχους, ἐν εἰσῆ ἀρμονικῆς εὐωδίας. Τὰ
 βλέφαρα μου βαρύτερα ἦλθον καθίσταντο, κατὰ τινὰς δὲ στιγμὰς ἢ συνεί-
 δησις μου μετετρέπετο εἰς ἀόριστον ἀνιγήσιον ἔν Ἀ λ λ ἄ ἄ ἐν νέου
 ἀντήχει με τότε ὡς ἄλλος ἀλλήγος ἤχος, ἢ τὸ ἐν εἰδεί γυλλισμοῦ
 α-α-α-α-α-α τῶν ἀραυτῶν. Τότε ἀνεκτόμητον συναισθηθῆναι ἐμαυτοῦ φαι-
 νομενικῶς ὅμως, διότι πρῶτα ἐσπερόσθη τσαδῆς. Πάντα τὰ περὶ
 ἐμὲ καθίσταντο ἀεῖποτε μείζονα καὶ λαμπρότερα. Οἱ ρυπαροὶ ἐπὶ τῶν
 τοίχων ἐρειδόμενοι καπνιστὰ ἐφαίνοντο μοι ὡς μέλη τῆς ἀνωτάτης
 κωνορίας, ὡς ἀνώτεροι λειτουργοὶ λαμπρῶς περιβεβλημένοι στολὰς. Ὁ
 τόπος ἐφ' οὗ ἐκινήθη ἐφαίνετο μοι ὡσεὶ ἐκ μεταξὺς κατεσκευασμένος,
 ἤμιστος ἀνεκτόμητος ποικιλισμὸς καὶ ἀτέρμων, ἢ νερυλλῆς ἴστατο πρὸ
 ἐμοῦ φηλῆς καὶ ἀποστρέφον ὡς τέμνος ἐκ ποικιλοχρῶμων χρυσάλλων.
 Τὰ μέλη μου ἐφαίνοντο μοι ὑπεράνωρα καὶ ὡς μέλη γίγαντος, ὃ δὲ
 παρ' ἐμοὶ φίλος παρίστατο εἰς τὰ ὄματά μου ὡς ὄρατα τῶν ὡ-
 ραισταῶν, πρὸ ἐν ἐφαλλεν ὃ ἀοιδός, μετ' ἀνεκπρόστων δὲ θελήγητων
 καὶ μετὰ βαρύνον καὶ πλεωρῶν, ἔπερ ἐγὼ μόνον κατένοον.

Εἶδος ὑπνώσεως, καταλάθον με ἡλόκληρον, περιεκύκλουν ὡς νέφος
 ἀνηκούστου ὄλου εὐδαιμονίας. Μετ' ἀνεκπρόστων ταχύτητας ἐπήλθη μοι
 ἢ συναισθησις ἀμέτρου εὐφροσύνης, ἢ ἀνηκουστῶν ἀν ἐσπερόσθη ἢ ὡνει-
 ροπάλου. Ἄν ἡδονάκη νὰ ἡμελίση χιλιάκις κατ' ἐπαυλῆσιν ἢ ἄ-
 γουον: «Πόσον εὐτυχῆς εἶμι, ὃ πόσον εὐτυχῆς πρὸ ἀπάντων τῶν
 ὄντων».

Εἰσέτι ἤκουον κατὰ τὴν διάρκειαν ταύτην τῆς ὑπνώσεως, εἰσέτι
 ἐπαίξαι τὸ ὄσ μετὰ τῶν ἤχων τῆς πραγματικότητος. Ἄλλὰ πᾶραυτα ἢ
 ὄρατα ἐκείνητα τὴν κυριαρχίαν καὶ κατέστη βαθυκρόθον ὃ πυρὴν τῆς
 ζωῆς μου. Ἐβλεπον καὶ ἔβλεπον καὶ ἔβλεπον ὅτι τῶν ὄματων ὄσον
 χρώματα. Ὁλόκληρος ὃ κόσμος μετετρέπη εἰς χρώματα πρὸ τῶν ὄμα-
 των μου, τὰ χρώματα δὲ ταῦτα ἀνῆκον ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ οὐράνιον
 τόξον. Ἐπιχρῶμα λαμπρότης περιέβαλλέ με πρὸ ἐμοῦ εὐρίσκατο εἰς
 οὐράνια ἐκτείνωμενον ἦψη οὐράνιον τόξον ὅπισθεν τοῦ ὀπίου ὑπέρχε
 δεύτερον, τρίτον, χιλιεστὸν μέτρι τῆς ἀρχαῖς ἀποστάσεως. Διὰ μέσου
 τοῦ ἐκ τῆσιν τούτου σιωποῦ, αἰ στήλαι καὶ ζῶναι τῶν ὀπίων ἐφαίνον-
 το ὡς φλόγαι διαλύπουσαι, ἐξώρου ἐγὼ ἢ ἔπλεον ἢ ἐνηχῶμεν ἐν ἀ-
 κατανοήτῳ κινήσει διὰ μέσου ἐπιχρῶμων πολῶν πρὸς θαυμασίους μα-
 ναρέδας ἐκ καθαροῦ φωτός, πρὸς τέμνη ἀπεριγράπτου λαμπρότητας. . .
 Θεωρητικῆ ἐν γένει λάμψης καὶ ἀκτινοβολήσεως καὶ σπινθηρισμοῦ ὅσο
 τὰ αὐτὰ πάντοτε ἐπετὰ χρώματα ἐφαίνοντο περὶ ἐμὲ καὶ ἐν ἐμοί. Ἐν
 ταύταις συνδέσθη εἰσέτι διὰ λεπτῶν τινῶν ἰσῶν μετὰ τῆς πραγματι-
 κότητος, ὡσεὶ ἀδικαίως ἤκουον. Ἄλλ' ἴδῃ ἢ ἀνοή συνετάρξει με.
 Ἐκαστον Ἀ λ λ ἄ γ κατέβλη με καὶ ὅτι ἐπαναλαμβάνετο ὑπὸ πολλῶν
 σφῶδρῶν τὸ ἄ λ α ἄ γ μοι ἐφαίνετο ὡς ἀνέμου πνοῆ ἐν περρωταγω-
 γημένη πόλει, ὅπως ὡστε αἰ ἐρωθὰ πρέαναι, κίτρινα καὶ κυανὰ
 φλόγαι ἠπειλοῦτο νὰ ἀσπασθῶν. Ἡ μαγεία ὅμως ἐπετένετο. Ἐν ἐμοί
 ὑπέρχε συναισθησις ἐσωτερικῆς ἀνωφύσεως, γενικῆς βελτιώσεως καὶ
 ἀναπτύξεως δυνάμεως. Ἀεῖποτε ὑψηλότερος καθίσταμαι. Ἀπέβη ἴσος
 τῷ θεῷ καὶ ἔπλεον ἐν φωτοβολαῖς ὕψεσιν ἄνω καὶ κάτω. Βαθῶς κά-
 τίσθη ἐμὸς ἔβλεπον τὸ Κεῖρον ἐκτερομένον (μέχρι τοῦδε ἢ αἰσθησις
 εἰρήσεως εἰσέτι ἐν τῇ θεαί αὐτῆς), τὸ Κεῖρον μετὰ τῶν πολλῶν αὐ-
 τοῦ ὄματων, αἵτινες ἐφαίνοντο συγχωνευθεῖσαι εἰς κανονικὸν κύμα. Ἀεῖ-

ποτε ἀπέβαινον ὃ παντοδύναμος ἀπὸ νεύρου εἰς νεῦρον ἀπίστευτος εὐχα-
 ρίστησις διεζέτο. Ἐἴπον εἶδος ἀσυναίσθητον συνειδήσεως τῆς θεότη-
 τός μου καὶ ἐπίστευον ὅτι ἀνοῦθεν διηθῶμεν, ἤμεθον, ἐπιμάρουν, οὐχὶ
 διὰ βέλγηματος, οὐδέποτε δὲ δι' ἰδέας τινὸς ἀλλὰ μόνον διὰ κινήσεως τῆς
 συναισθήσεως.

Τότε δὲ δὲν ἔβλεπον πλέον τὸ Κεῖρον, καθ' ἡλόκληρον ἀπαύεται
 τὴν κάτω τοῦτον κόσμον ἐκ τῶν νευρικῶν μου ἰσῶν. Ἐτέρα ἦτο ἢ σφαῖρα
 ἐκείνη, ἐν ἢ ἡρέμα ὑπέφασκον, ἀτέρμων ἔκτασις ἄνευ παραλίω, ἀ-
 σμος ἀφ' οὗ ἔλειπε πᾶν τὸ κοσμικόν. Οὐδὲν παρατηρεῖτο μεταβατικὸν
 αἰαδῶν, ἕκαστον ὄρον διελύετο καὶ ἐξηλείετο ἐν τῇ χαροποιῇ ταύτῃ
 εὐδαιμονίᾳ ἐντὸς τοῦ ἴσου ἐαυτοῦ, ἐν γενικότητι παντὸς εἶδους ὑπέφασκε.
 Ἡδὴ οὐδὲν πλέον ἤκουον, ἔβλεπον ὅμως κἀλλίτερα πρῶτα, ἔπειτα δὲν
 ὄνοματι τὴν νὰ σκεψθῆ, πᾶντα ἀπειράριθμα καὶ ἐν ἀκατανόητῳ τελειότατα.
 Ἰσῶτο ἦτο τὸ τέλειον εὐερον ἄνευ γήινου ἰδῆφους. Καὶ πρῶτον εἶδον ὅτι
 εὐρακόμενοι ἐν κόσμῳ συγκαταστῆμενοι κατ' ἡλόκληρον ἐκ κορασίον: ἢ
 ἡλόκληρα σύννεφα εἰς μεγάλαις ἐκτείνωμενα ἔκτασις καὶ φέρουσα διεκα-
 τομύρια θαυμασίων γυναικῶν μορφῶν, περὶ μὲν μέτρι σφῶδρῶν εἰς τὸ
 ἴσῶτον δὲν ἐφαίνον ἢ ἡλόκληρος, πρὸς τ' ἄνω δὲ καὶ πρὸς τὰ κάτω μέχρι
 τῶν ἐξαραιζόμενων ἰσῶν οὐδὲν ἐφαίνετο ἢ ἀπατρεπτόντας ἡλόκληροι,
 κυματίζουσαι κῆμαι. Ἡκατομύρια ἐν πύρρι θεϊκῇ μορῇ, ἀλλὰ ἐκα-
 τομύρια ἐν ἐπιχρῶματι καλύμματι, ἐν ἀρχαῖς ἐνδύμασι, κωνομῆσι
 ἐλευθέραις περὶ τὸ σῶμα αὐτῶν. Καὶ ὅμως οὐδέμια ταῦτων τῶν γυναι-
 κῶν μορφῶν ἡδονάκη νὰ ἴδω τελείως, καθόσον ἀδικαίως μετεμορφώ-
 το ἢ μὴ εἰς τὴν ἄλλην ὡσεὶ κατ' ἀρῆσειαν ν' ἀντήλασσον τὰ μέλη τῶν
 σφῶδρῶν αὐτῶν ἐν ἀκαύστη ἀνανακλιωμένη λάμψει ἀναριθμῶν πται-
 ρησῶν καὶ συστατικῶν τοῦ κάλλους. Ἐν ταῦτοις ἐν τῷ ἀταυτήτῳ τοίτῳ
 γαλαξίᾳ γυναικῶν ὑπέφασκε, τῶν πεπικνωμένων κεφαλῇ πρὸς κεφαλὴν
 καὶ ὄμος πρὸς ὄμον. μία, ἐκταντοῦσα μιλίων ἀπ' ἐμοῦ ἀφαισθηθῆναι,
 ὡσεὶ αἰσθανθεῖσα τὴν διὰ νεύματος πρόσλησιν, εὐρήθη πλησίον μου καὶ
 παραχρῆμα πάλιν ἐξηφανίσθη, διότι ὁ νοῦς μου δὲν ἡδύνατο νὰ μείνη στα-
 θερῆς οὐδ' ἐπὶ στιγμῇ, περὶ ἐμὲ δὲ ἐπύρρητο αἰωνία ἐμφάνισις καὶ ἐν νέου
 ἐφαίνεσις ἐν αὐτῇ τῇ ἐμφάνισι . . . Κίτα πάλιν διέτρεχον εὐρείας οὐρα-
 νίας ἐκτάσεις, ἐν αἷς ὃ ἀτέρας παρήγγοντο ὡς νῆρη ἄμμου ἐν τῇ ἐρήμῳ
 καὶ ἐκρέμαντο ἐν τῇ κόρῃ μου, ἐν τοῖς ἐνδύμασι μου. . . Κίτα πάλιν ἀρι-
 κόμενοι εἰς τι ἔγον μορφήν οὐλομορφικῶς εἰς ἐρείτια αἰγυπτιακῶ νοῦ
 μετὰ διδῶν ἐν μέσῳ ατλήων. Ἐφαίνετο μοι ὡσεὶ παρήλθον διεκα-
 τομύρια τοιοῦτων σφῶδρῶν, ἀλλ' ἄλλα διεκατομύρια παραπλησίον
 σφῶδρῶν ἴστατο πρὸ ἐμοῦ ἐν σειραῖς ἀπαλλήλοις. Πάντες, οὗτοι οἱ διὰ-
 ὄρατοι ἦσαν πλήρεις ἀνθρώπων, ὅπως πανταχῶθεν παρήγγοντο εἰς
 ἐμὲ χωρὶς ποσῶς νὰ στενωρῶσιν τὸν γῶρον. Κιόραστως ἔβλεπον ταύ-
 τους καὶ ἕκαστον αὐτῶν κατ' ἴδιον, πάντες δὲ ἦσαν εὐτυχεῖς εὐπειθέτες
 καὶ ἀσπινόμενοι εὐτυχίαν. Οὐδέτις ὄμνησε πρὸς με οὐδ' ἐγὼ ἀπέτεινα
 τὸν λόγον πρὸς τινὰ ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' ὃ περιενοῦμενος οὕτως πληθυσμῶς
 ἐφαίνετο κινούμενος ἐν μαγικῷ ρεύματι γενικῆς συνεννοήσεως, οὕτως ὡστε
 ἕκαστος αὐτῶν ἐγίνωσκε περὶ τοῦ ἑτέρου πάντα παρελθόντα καὶ μέλ-
 λοντα, τὰ ἐν τῇ διανοήτῃ καὶ τοῖς αἰσθησίμασι, κινήσιν πρὸς κινήσιν, ἀκα-
 ριαῖς καὶ χωρὶς ποσῶς νὰ γνωρίζῃ τίνι τρόπῳ. Ἐνόμωσα ὅτι ἡλόκληρος
 αὐτῇ ἢ σκηνῇ μέλαν μόνον διήρκασε στιγμῇ, κατόχρονος ὅμως ἔγρον καὶ
 τὴν αὐταπάτην, καθ' ἣν ἐν τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ διεδραματίσθη ἡλόκληρος
 παχρόσμος ἱστορία, ἐπήλθε θελοντί ἀπειρος ἐνέργεια ἄνευ ὅμως οἰασ-
 τῆτος δράσεως. Ἐπανειλημμένως ἐβηθίζοντο ὅπισθεν μου διεκατομύρια
 σφῶδρῶν ἐνέμειτα ὅτι ὑπέρχον ἑκατομύρια ὄλα ἐτῶν, ἔπερ ἰδακνήσθη εἰς
 τὸ νὰ διέλθω τὰς ἀνωτέρου διδῶν ἡλόκληρον αἰῶνων κατὰ τοὺς ἰσῶτους,
 ἐκεῖ προχωρῶν, ἔκησα χωρὶς ποσῶς ν' ἀποκάμω καὶ πάντοτε προχωρῶν
 πρὸς τὰ ἄνω, ἐν τέλει δὲ ὡσεὶ ἀνεργόμενος κλίμακα ἄνευ ἀρχῆς καὶ τέ-
 λους, κύμα φωτεινῶν βαθμῶδων ἐκ διαφανοῦς «οὐδέν», ἀεῖποτε ἀνωφύ-
 μενος ἡρέμα καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης κοπώσεως μετὰ τῆς φανερῆς δὲ
 συνειδήσεως ὅτι θὰ ἐβλῶνον εἰς τὴν κορυφῇ. Πῶ ὅμως μετέβαινον; καὶ
 πρὸς τί; δὲν ἐρωτῶ ἐμαυτὸν, δὲν προαισθάνομαι τοῦτο. Δὲν εἶμι πλέον
 ἀνθρωπος οὐδὲ καλλιτέχνης. . . ἐν ἡλόκληρῳ τοίτῳ τῷ ἀνευροποικίτῳ
 κόσμῳ οὐδέμια συνήνενα εἶδον ἢ ἀγαλμα ἡσανθῆμεν δὲ μόνον συνήθη
 αἰσθητικὸν βίον ἐν αἰθρῇ αἰγλή καὶ ἔλαιρον ἐπὶ τοίτῳ καὶ ἀνεκπρόστων
 εὐδαίμονα ἐμαυτὸν ἐλογίζομαι, γενικῶς ὄλου χωρὶς νὰ ἐφαρμώσω τὸ ἐπὶ

τοῦ ἴδιου μου βίου . . . καὶ ὅμως ἡρατικώτατα κατενοῶν ἡρατικωτί-
 την εὐφροσύνην. Ἦς ἀπύλου. . . .

« Α α α α χ χ » !
 Μετ' ὅσθητος ὄλου δυσπρόστου ἤχους τις, ὡσεὶ ἐκ διαβολικῆς σφλ-
 πιγγος προερχόμενος, διέσχισε τὰ βαθύτατα ὄνειρα μου. Οὕτως διέσπασε
 τὸ ἀκουστικόν μου νεῦρον καὶ μετήγαγε τμήμα τῆς ἀνθεταμένης ὑπέφ-
 σῆς μου εἰς τὴν κλωνιότητα. Ἡ εἰς τὴν ἐργόφροσιν μετέβησις μου ἀ-
 πετέλεσε σκληρὰ δοκιμασίαν. Τὸ πνεῦμα μου ἴπτατο εἰσέτι ἀλλὰ τὸ
 σῶμα δὲν ἡδύνατο ν' ἀκολουθήσῃ αὐτό. Ἐκ τούτου παρήλθε ἢ σφρα-
 στήτῃ αἰσθησις ὅτι θῆθεν ἀνιπτέμη εἰσοστάσις, συνέκρουον διὰ τῆς κεφα-
 λῆς μου ἐν ἐκαστῇ πτήσει τὸν τοῦ ἡλόκληρου ὄρατον (καὶ μάλιστα πάντοτε
 κατὰ τινὰ ὄραση μόνον τῆς μουσικῆς), ὅτι ἔπιπτον εἰτα πάλιν ἐπὶ
 τοῦ ἀπεῖου, ὅτι ἔβρανον τὰς κινήσεις μου εἰς τρόπον ὡστε νὰ δύναιμι
 πλέον μόνον νὰ καθήμι, ὅτι ἔπαιον ἐκ τῆς ὄρασεως μου εἰς τὸν ὄρατον
 πάλιν καὶ αἰουρομένη οὕτως ἐφ' ἱκανὴν μεταδὴ ἡρόου καὶ ἀπεῖου.

Κατὰ τὸ δικαίωμα τῆς κινήσεως ταύτης ἐν τοιαύτῃ εὐρακόμενῃ
 ἐργόφροσιν ὡστε ἡδονάκη νὰ ἐγερθῶ. Ἡμῶν ἰστικοῦ μόνος ἀλλὰ καθόρθωσα
 ὄρατος νὰ ἐξέλθω τοῦ δοκιμασίου. Οἱ ἐν τῷ ἴδῳ ἀνθρωποι μοι ἐφαίνοντο ὡς κα-
 ὄρατῃ βελέφρητα, οὕτως ὡστε θὰ προτιμῶν νὰ διέφρονα αὐτούς. Ἄλλως
 ἀπέφραγα ἕκαστον αὐτῶν, σχηματίζον τῶν, ὡσεὶ παρ' αὐτοῖς δια-
 γόμη, ἐν τῶν τῶν ἀπέφρονον καὶ πάντα τὰ σταθερὰ ἀντικείμενα, διότι
 ἡσανθῆμεν ὅτι κατέστη πολλῶν παρῶν καὶ ὄρατος ὡσεὶ μετὰ
 μάλιστα κῆτος ἡδονάκη νὰ διέλθω ἢ πρότερον. Ταῦτα ἦτο ἀπύροια
 τῆς ἀνωτέρου ἐξικονομῆσεως αἰσθήσεως καθ' ἣν ἀπέβη γίγας καὶ ἢ
 φαντασιώδης αὐτῇ ἰδέα διήρκει εἰσέτι: «Τὶ ἦτο ἡλόκληρος ὃ κόσμος
 ἀπέναντι ἐμοῦ, ἐγὼ ἔμην πολλῶν εὐτυχιστέρας». Οἱ διακόβεται εἰσθησῶν
 ἐν τοιαύτῃ συμπεριφορῇ καθαρῶς διέγνωνον τὴν κατάστασιν μου καὶ
 ἔβουθον με νὰ διέλθω. Πίς τὸν οἶκον μεταβῆς καταλήθην καὶ βαθῶς
 ἐκαμῆθην ρογγίζον ὡς γαλῆ. Ἐβόγγυζον, ἔκλαιον καὶ ἐμεμψιμοῖρον,
 αἰσθανόμενος ὅτι παταχθῶν ἀδικήματα ἐγίνοντο μοι καὶ ὅτι πάντων βα-
 θέως ἐταπεινώμην. Πρὸς τὴν πρῶταν ἐνόμωσα ὅτι ἀνοήτως τις προσέλιθον
 ἐπλησσε μετ' ὑπερμεγέθους σφῶδρῶν καὶ κωνομῆσι τὴν κεφαλὴν ἐν τῇ αὐ-
 τῇ πάντοτε ὄρασι. Καὶ ὅμως πληρόστατα κατενοῶν ὅτι δὲν εἶχον οὐτῶ τὸ
 πρῶτα. διότι ἐκείνο τὸ ἴσῶτον μοι συνέβαινε ἦτο πρῶτα τὸ ἐξῆς.
 Καθόμωσα ἐν τῇ κλίτῃ ἐγὼ ὃ ἴδιος ἐκτύπων τὴν κεφαλὴν μου ἐπὶ τοῦ
 τοίτου κανονικῶς. Ἡθανθῆμεν ὅτι: τοῦτο προύκαλει με πόνον ἐν τοῖ-
 ταις δὲν ἡδονάκη νὰ ποῖσω καὶ διηνεκῶς ἐξηκολούθουν πλητῶν τῶν
 κεφαλῆν ἐπὶ τοῦ τοίτου μέτρῳ ὄτου, κορυγῇν βάλλων, ἐξενήθησα τῆς
 κλίνης. Τὸν κῆτον ὅμως ἤκουον εἰσέτι, ἀλλ' ἐν τῇ παρακλιμένη οἰ-
 κίᾳ. Αὐτοῖς κῆτος ἐπιθυμῶν νὰ εἰσέλθῃ ἐκρούσε τὴν ὄραν διὰ τοῦ
 πλάκτου καὶ μάλιστα κατὰ τὸ ἔθιμον τοῦ τόπου οὐχὶ ἐπαξ ἢ δις ἢ
 τρίς ἀλλὰ κωνομῆσι μέτρις ὄτου θὰ ἡνοῖγετο αὐτῷ ἢ ὄρα. Ἰπὸ φαι-
 δρότητος κατελήθη ὅτι ἡδονάκη νὰ γῶσω δοχεῖον ὕδατος ὑπεράνω τῆς
 κεφαλῆς μου πρὸς πλῆρη ἐξοφάνισιν τοῦ τοίτητος παιγνιδίου ἐκ τῶν
 νεύρων μου.

Τοιαῦται αἰ ἐκ τοῦ Χ α σ ε ἰ ἐντυπώσεως μου.

Η ΜΑΡΙΑ

(Αἰτήγνιμα πρωτότυπον).

«Σὺ μόνη τῶν ἀδικουμένων ἢ θερμῇ προστάτις, σὺ μόνη τῶν παρ-
 θέων ἢ εὐρεία σκέπη, σὺ μόνη δύναισι νὰ θεραπεύσῃς τὴν αἰματῶσαν
 καρδίαν μου, οὐρανία Παρθένε. Ὅπως τὸ βρέφος τὸ ἀδύνατον, ὁπότεν
 πάσχη, πρὸς τὴν φιλόστοργον μητέρα δακρυβρέκτον τὸ βλέμμα στρέφει
 καὶ τὰς ἀπαλὰς αὐτοῦ ἐκτείνει χεῖρας, οὕτω καὶ ἐγὼ ἐν τῇ ἀπόλυτῳ
 ἀδυνατίᾳ μου ἐν τῷ θειῷ ἀπεπισμῶ μου πρὸς σὲ τὰς χεῖρας τεῖνω
 καὶ τὸ ἦμα μου ἐπικαλεῖται τὴν ἀντιλήψιν σου ἀπόλλυμαι ἀπί-
 στευοι καρδίαις οἰατῶν ὄμα. Σπεῖδον, οἰατερον, βοήθησον μοι, ἀγαθὴ
 Θεοτόκι!»

Ἰονοπατῆς πρὸ τῆς εἰκόνης τῆς ἁγίας Θεοτόκου ἐντὸς τοῦ ναοῦ
 μόνη ταῦτα ἔλεγε ἠρηνόσθη κῆρη χαριτόβρυτος, πλὴν δυστυχῆ, ἢ ὄρανη
 Μαρία ἡρόλκενος καὶ μελωδικῶν ὄματῶν πρὸς ἄγγελον. μιστριεὶδῃ
 ἐπισπῆπτην τοῦ νοῦ τῆς Θεοτόκου, ἔτοιμος πρὸς πτήσιν κίθροῦσαν ἐν
 παρῶσι προσπελάσεως ἡμαρτωλῶν βλαμμάτων. Καὶ μὴ δὲν εἶναι ἄγ-
 γελος ἄθωα κῆρη εὐλαθῶς προσευχόμενη! Μὴ ἢ προσευχῇ δὲν ἔχει τὴν
 ἁγίαν ἰσῶν νὰ καθιστῇ ἄγγελος τοῦς ὄντας! Ἡ προσευχῇ, τὸ ψυχι-
 κὸν βλάσμα τῶν ἐν τῇ γῆ παρῶντων, ἢ συνέντευξις τῶν ὄντων μετὰ
 τοῦ θεοῦ, ἢ προκαλοῦσα τοῦ θεοῦ τὴν εὐσπλαγγίαν, ἢ περιβά-
 λουσα ἡμῶς διὰ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ Πνεύματος, αὐτῇ καὶ μὴ
 ἡμῶς μίμει ἢ ἐσγῆτῃ ἀληθῆς παραμυθίας, ἢ χορηγούσα ἐπὶ τοῦ
 πάσχητος καὶ καταπονουμένου σώματος τὸ πνεῦμα καὶ δευκῶς ἡμῶν
 τοῦτο ἀπαθῆς, ἀθάνατον, τῷ θεῷ ὄματον.

Ἐν ταῖσις ἢ Μαρία τὴν εἰς οὐρανὸς ἡμῶντων αὐτῇ ἐπικαλεῖται:
 «Βοήθησον μοι, λέγει, γλυκεῖα Παρθένε, ἁγία Μαρία ἰσῶν Μαρία . . . Μα-
 ρία . . . ἀντήγγασον αἰ τοίτῳ τοῦ νοῦ. Σιγῇ ἴσταται ἢ κῆρη ἐκαστά-
 σει. Πίς ἐκτέλεσον αὐτῇ; τίς ἦτο ἢ φωνὴ ἐκείνη, ἢ τὰ ὄμα αὐτῆς πλῆ-
 ξασα, ἢ ὅτι τὸ ὄμα αὐτῆς καλόσασα . . . Ἡ ἀγαθὴ Θεομήτορ ἡλέησε
 τὴν τάλαικην . . . καλεῖ αὐτὴν εἰς οὐρανούς. Κιόρνημον εἰς τὴν ἰσῶν
 ἡτέρας μορφήν ἐν τῇ εἰκόνι τῆς Παρθένου ἢ προσευχόμενῃ, καὶ εἶδε ταύ-
 τὴν θεοπεταίαν μειδῶταν, συμπαθῆς αὐτῇ προσβάλλουσα, καὶ εἶδε Χε-
 ρουβὶμ λευκῶμωνα περιλαμπῆ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τῆς Παρθένου ἔδοντα
 καὶ εἶδεν αὐτὴν περιβεβασμένην τοῖς ἄγγελοις. Καὶ εἶδε τὸν ναὸν ἀν-
 θρώπων πλῆρη, τὰς λαμπρόδας τοῦς χροῦσας ἀπύτου καὶ φωτισθῶσας τὸν
 νεκρὸν παρθένου, ἦτις ἐν φερέτρῳ ἄνωστος ἐκείτω καὶ εἶδε, καὶ διέκρινε,
 καὶ ἀνεγνώρισεν ἐν τῷ νεκρῷ αὐτῆς, ἐταρχῆν ἐκ τῆς ὄρας, ἐκείσε
 τοῦς ὄρατοῦς, τὰ πάντα ἡρανίσθησαν καὶ γνῶσος ταύτην περιεκύκλυνε.
 Καὶ εἶδεν ἐν τῷ οὐτῷ θάλασσαν παρῆξουσαν καὶ ζῶματα ἀφίρῶσα,
 καὶ εἶδε πτόμη ἐν αὐτοῖς ἀνηλῶς δερμάτων, καὶ εἶδε καὶ διέκρινε καὶ
 ἀνεγνώρισεν ἐν τῇ πτόματι τὸν αἶτιον τῆς συμφορῆς αὐτῆς, τὸν αἶτιον
 ἴσῶτην, τὸν Ἀγαμέμνονα. Πρὸ τῆς τρομερῆς ἐκείνης καὶ φρικώδους ὄρας
 συνεινῆθη, κατεταρῆθη, ἀπεροσῆθη ἡβλήθηεν ἕνα κραυγῆσῃ, ἕνα βοή-
 θειαν αἰτήσῃται, ἀλλ' ἀντὶ φωνῆς ῥόγγου μόνον καὶ βίχη ὄματων ἀ-
 φῆκεν ἀπὸ τοῦ λάρυγγος. Καὶ ἴδῃ τὰ πᾶν ἀπάλεσαν οὐδ' ἐβλεπον, οὐδ'
 ἤκουον, οὐδ' ἐκινεῖτο πλέον, οὐδ' ἠσθάνετο. . . . εἶχον ἐκπεῖσαι.

Ὁ κῶδων τοῦ ναοῦ ἐν διαλειμμένῳ ἤχει πενήμιος καὶ ἔκα-
 στος αὐτοῦ ἦχος ἠρηνόσθης κληρόμωτος ἐν τῷ αἰθρῇ ἀπόλλυται εἰς τὸ
 ἀγανάξι ψάλλον ἐν μουσικῇ κωνομῆσι . . . ματαιότης! . . . μα-
 ταιότης! ! ! Συναίσθημα μετὰγγῶλον κατέμει τοὺς ἀκούστας. Δυσ-
 ραστέεται ὃ τυφλός, ὅταν ἐπανακλήσῃται αὐτῷ τὴν τυφλότην τῶν, δυσ-
 ραστέεται ὃ θνητός, ὅταν ὑπενωμῆσῃται αὐτῷ τὸ μάστιγον τοῦ βίου καὶ
 τοῦ ὄματου. Ἐν ταῖσις ἢ κῶδων ἐξακούοιθε ἠρηνῶν, τὸν θάνατον ἀγ-
 γέλων κῆρης, ἦτις ὡς γῆς ἔζη καὶ εὐτυχῆς ἔθεωρετο. Μαρία ἡομῶ-
 ζεται ἢ κῆρη ἢ θανούσα, νεκρὰ εὐρήθη ἐν τῷ ναοῦ, κατακλιμένη
 ἐπὶ τῶν μαρμάρων πρὸ τῆς εἰκόνης τῆς Ἀειπαρθένου. Ἀντὶ λιθάων
 τὴν ψυχῇ αὐτῆς προσήνεκε τῇ Θεοτόκῳ, ἀντὶ δὲ κηροῦ τὸ σῶμα ἐκυ-
 τῆς κατέθηκε πρὸ τῆς εἰκόνης. Ἀπέθανε προσευχόμενη: πτόν εἶναι ἡλυ-
 κὸ νὰ ἀποθῆναι τις, τὸν νοῦν εἰς οὐρανούς ἐξυψωμένον ἔχον καὶ δέμωρος!
 Ἐντὸς λευκοῦ φερέτρου φέρουσιν ὄματῶν τὸν νεκρὸν τ

— 'Αγαπητή μου μαμμιά, είπεν ύψων πρὸς αὐτὴν τοὺς ἐξω-
 δηκότες ἐτι ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, μ' ἐσώσατε τὴν ζωὴν, ὁ Ζαφρὲ
 καὶ εἴλεγε χθὲς εἰς τὴν γκαγιζ, ὅταν σεις δὲν εἰσθε ἰδοῦ! ὕπῃξε
 μέγας κίνδυνος διὰ σῶς! Καὶ σῶς εἶχε φερθῆ τὴσαν ἀσχημα!
 Πῶς λοιπὸν εἰμπορέσατε, ἐμὲ ὁ ὅποιος σῶς ἐφέρθηκα μὲ ἐκείνον
 τὸν πρόπον νῆ . . . Ὡ! συγχωρήσατέ με! συγχωρήσατέ με!

Καὶ ἐκρυσφεν ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου τὸ πλῆρες αἰσχος πρό-
 σωπον αὐτοῦ. Ἡ Ὀδὴλα ἠσθάνετο τὴν καρδίαν αὐτῆς ἐξογκου-
 μένην καὶ ἀνερχομένην εἰς τὸν οὐρανόν.

— 'Αγαπητέ μου υἱέ, ἐγὼ πᾶντοτε σὲ ἠγάπησα καὶ τώρα
 εἶμαι πολὺ εὐτυχής.

Ἡ κυρία Βρίς εἰσελθοῦσα μετὰ μίαν ὄραν εὗρεν αὐτοὺς συν-
 διαλεγομένους ἡσυχῶς καὶ κρατούμενους ἐκ τῶν χειρῶν.

Κ.Π.Κ.

Παιδική, ἀνεκφραστός ὄλιος γὰρ ἐπεκράτει ἐν τῇ γκαγιζ
 κατοικίᾳ τοῦ Πινὸν διότι ὁ νεαρὸς κύριος ἀνέλαθε τὸσον ταχέως
 πᾶσαι τῆς δυνάμεις αὐτοῦ. Ὁ Ριχάρδος θὰ ἐφθανε τῇ μεθιπο-
 μένῃ, ὁ δ' Ἐδμόνδος ἐπιθύμει νᾶ ἦτο ἔξω τῆς κλίνης κατ' ἐ-
 κείνην τὴν ἡμέραν. Ὁ ἰατρός δὲν εἶλεγε μὲν ὄχι, ἀλλὰ συνήκα
 ἐπέβαλλε καὶ ὄρα.

Ἡ Ὀδὴλα ἐπαγωνιόχετο ἐν τῇ οἴκῳ, ἐνῶ μειδίαια ἐπᾶνθει
 ἐπὶ τῶν χειρῶν αὐτῆς. τὸ δὲ βλέμμα αὐτῆς ἐξεπέμπετο χάρην
 ἐκ τῶν ὑπὸ μέλανος κύκλου περιβαλλομένων ὀφθαλμῶν αὐτῆς.

— Θεέ μου! εἶπεν ἡ κ. Βρίς εἰς τὸν Ζαφρὲ τῇ προτερολίχ
 τῆς ἀρξείως τοῦ Ριχάρδου, τί θὰ εἶπῃ ὁ υἱός μου ὅταν ἰδῇ τὴν
 σύζυγόν του εἰς αὐτὴν τὴν κατᾶστασιν.

Ὁ Ζαφρὲ ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν γωφίς ν' ἀπαντήσῃ, δὲν ἦτο
 οὐδαμῶς νύχρηστῆμένος καὶ ὅταν δὲν ἦτο νύχρηστῆμένος ἐάν
 δλόκληρος ὁ κόσμος προσεφέρετο αὐτῷ δὲν θὰ ἦνοιγε τὸ στόμα.

Ἡ ἐπύκρῳον προαιτίαια, εὐράνετο ἐν τῷ σταθμῷ ὅπως
 προῦπαντήσῃ τὸν κύριον αὐτοῦ. Καθ' ἄλλαν τὴν ὄραν, αἱ ἐρωτή-
 τεις καὶ αἱ ἀπαντήσεις δὲν εἶγον τέλος. Βρίς πᾶν ὅ,τι ἀπέβλεπε
 τὴν ὑγείαν τῆς Ὀδὴλας, ὁ καλὸς ὑπέρτης ἀπῆντα συντήριμος καὶ
 ἐν ὑπεκφυγαίς, ὅπερ δὲν νύχρηστῆσαι ποσῶς τὸν Ριχάρδον.

— Ἐπὶ τέλους, δὲν εἶναι βέβαια ἀσθενής; ἠρώτησεν ἀνυπο-
 μονῶν ὄρα.

— Ὁχι, κύριε, ὄχι ἀκόμη, ἀπήνησεν ὁ Ζαφρὲ.

Φθῆς ὁ Ριχάρδος ἔδραμεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Ἐδμόνδου,
 ὅστις φέρων τὰ παλαιὰ αὐτοῦ ἐνδύματα, ἅπερ ἦσαν πλατέα
 καὶ κοντὰ, ἐπὶ τῇ ἀφίξει τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εἶχε μετενεχθῆ εἰς
 μέρος λίαν ἀπομακρυσμένον τοῦ κοιτῶνος ἐν ᾧ ἐκεῖτο ἀσθενής
 καὶ ἔνθα πᾶσα φροντίς κατεβλήθη πρὸς ἐντελῆ ἀπολύμανσιν.

Περιττὸν νᾶ διηγηθῶμεν τί ἐγένετο μετὰξὺ πατρὸς, υἱοῦ καὶ
 προμητόρος. Μετὰ τοὺς πρώτους ἀσπασμοὺς, ὁ Ριχάρδος ἀνεζήτησε
 περὶ αὐτὸν τὴν σύζυγόν του.

— Δὲν εἰμπόρεσι νᾶ σκηωθῇ ἀπὸ τὸ κραδῶντι, εἶπεν ἡ κ.
 Βρίς, εἶναι πολὺ ἀδύνατη καὶ καταβεβλημένη . . .

— Πηγαίνω νᾶ τὴν ἰδοῦ, εἶπεν ὁ Ριχάρδος, κατευθυνόμενος
 πρὸς τὴν ὄραν.

Ὁ Ζαφρὲ, ὅστις ἐπὶ μίαν στιγμὴν εἶχεν ἐξέλθει ἀνεφᾶνη
 αἴφνης ἐπὶ τῆς θύρας καὶ διὰ χειρωνακίας, σεβασμῶν ἐνδεικνυού-
 σης, ἠμπόδισεν αὐτὸν νᾶ ἐξέλθῃ.

— Μὲ τὴν ἀδεικνῶσας, ἡ κυρία σῶς παρακαλεῖ δι' ἐμοῦ νᾶ
 μὴ εἰσελθῆτε εἰς τὸν θάλαμόν της, μάλιστα συνιστᾶ εἰς τὸν
 κύριον ν' ἀπέλθῃ ὡς τάχος, τοῦτου δι' ἕνεκα ἔθεσα ἄλλους ἴπ-
 πους εἰς τὴν ἀμαξίαν, ἧτις ἀναμένει πρὸ τῆς πόλης. Ἡ κυρία
 παρακαλεῖ τὸν κύριον ἐάν τὴν ἀγαπᾶ, νᾶ φύγῃ ἀμέσως διότι
 νομίζει ὅτι προσεβλήθη ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀσθενείας, ἐπομένως πε-
 ριττὸν νᾶ προσεβλήθῃ καὶ ὁ κύριος, διότι δὲν θὰ ὑπῆρχε κανεὶς
 νᾶ τὸν περιποιηθῇ.

Ὁ Ριχάρδος ὠχρὸς ἐκ τοῦ τρόμου, ἔμεινεν ὥστε καρφωμένος
 ἐν τῷ μέρει ἐνθα ἴστατο.

— Νομίζω δὲ ὅτι ἐάν ὁ κύριος ἐπιβῇ ἀμέσως τῆς ἀμάξιας θὰ
 πράξῃ καλῶς.

— Ἄ! εἶπεν ὁ Ριχάρδος, εἶναι πολὺ σκληρὸν.

— Δὲν ἦτο τὸσον ἄρρωστη χθὲς τὸ ἐσπέρας, εἶπεν ἡ κ.
 Βρίς, σχεδὸν ὅσον καὶ ὁ υἱός αὐτῆς συγκινηθεῖσα, ἀπὸ τινῶν
 ἡμῶς ἡμερῶν δὲν ἦτο ἡ αὐτή . . .

— Ὡ! τὴν ἀγαπητὴν σύζυγόν μου! ἀπέκραξεν ὁ Ριχάρδος
 ἐν ἐκφράσει ἀγωνίας τοιαύτης ὥστε ἡ μήτηρ του ἤρξατο νᾶ
 κλαίῃ. Τίς θὰ τὴν περιποιηθῇ. Εἶναι καθῆκον μου νᾶ εἶμαι πλη-
 σίον της, νᾶ τῇ ἀποδώσω ὅ,τι ἔπραξεν ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ μου.

— Αὐτὸ εἶναι τρέλλα, εἶπεν ἡ κ. Βρίς μετὰ κύρους, θὰ πρά-
 ζομεν ἡμεῖς ὅ,τι ἠμποροῦμεν καὶ ἐσο βέβαιος, Ριχάρδε, ὅτι
 δὲν ἠμπορεῖς σὺ νᾶ πράξῃς καλλίτερον παρ' ὅ,τι ἠθέλησεν πρά-
 ξει ἡμεῖς. Ὁ Ζαφρὲ ἔχει δικαίον, φύγε ἀμέσως.

— Ἔγω διαταγὴν νᾶ φέρω μίαν ἀδελφὴν τοῦ ἐλέους, εἶπεν
 ὁ ὑπερέτης. Ἄγωμεν, κύριε, μήπως φύγῃ τὸ τραῖνον!

— Ἡ ἀγαπητὴ σύζυγός μου! εἶπεν ὁ Ριχάρδος στῆς ἀφοῦ
 ἔκαμε δύο βήματα, νομίζω ὅτι πράττει ἀτιμίαν, ὅτι ἐγκαταλείπω
 τὴν σημάϊαν μου!

— Παύσα, εἶπεν αἴφνης ὁ Ἐδμόνδος, ὅστις ἴστατο σεβα-
 ρώτατος, μόνον ἐν πρόσωπον δύναται νᾶ περιποιηθῇ ἀκινδύνως
 τὴν μαμμιά, ἐγὼ. Σοὶ ὑπόσχομαι, ὅσον καὶ ἂν εἶμαι ἀσθενής, ἐτι
 δὲν θ' ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ τοῦ προσκεφαλαίου της ἐκτός ἐάν μὲ
 διώξῃ.

Ἡ λέξις ἀμαμμιά τὸσον νῆα ἐν τῷ στόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ,
 ἐκλόνησε τὴν σταθερότητα, ἣν ἠδυνήθη νᾶ τηρήσῃ ὁ Ριχάρδος.
 Ἦσφιξε τὸν Ἐδμόνδον ἐν ταῖς ἀγκύλαις αὐτοῦ μετὰ τρυφερότη-
 τος, ἧτις ἐφᾶνη αὐτῇ τὸ πρῶτον ἐκγεομένη ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς
 καρδίας αὐτοῦ.

— Καλῶ, σοὶ τὴν παραδίδο, εἶπεν. Ἐνθυμοῦ ὅτι τῇ ὑφεί-
 λεις τὴν ζωὴν, καὶ ἐτι ποτὲ, ἀκούεις καλῶς υἱέ μου; οὐδέποτε
 θὰ δυνήθωμεν νᾶ πληρώσωμεν τὸ πρὸς αὐτὴν χρεὸς ἡμῶν.

Καὶ ἀνεχώρησε, τὴν καρδίαν ἔχων συντετριμμένην καὶ μόνον
 φρεῖον ἔχων μὴ προσβλήθῃ καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς ἀσθενείας, διότι
 ἐγίνωσκε καλῶς ὅτι ἡ Ὀδὴλα μανθάνουσα τοῦτο θὰ ἰδοίμαζεν
 ἀθεράπευτον ὕλιφιν, οὗτω δὲ ἐπὶ δέκα ἡμέρας ἔβλεπον αὐτὸν
 μεταβαίνοντα εἰς Χαρισίους καὶ ἐρχόμενον ἐκείθεν, ἐξωτερικῶς
 μὲν εἰς τὰς ἐργασίας αὐτοῦ ἀσχολούμενον, πρῶγματι ὁμῶς σκεπτό-
 μενον μόνον τὸν ἐν Πινὸν θάλαμον, ἐνθα ἡ σύζυγός αὐτοῦ ἦν ἀσθε-
 νής. Πύτυχως δὲν ὑπέθεσε ποτὲ τὸν βαθμὸν τῆς λύπης, ἣν ἡ σύ-
 ζυγός του ἠσθάνθη ἀπομακρύνουσα αὐτὸν ἀπ' αὐτῆς.

Νᾶ μὴ δύνηται νᾶ τὸν ἰδοῦ, τοῦλάχιστον νᾶ τὸν ἀκούσῃ, νᾶ
 μάθῃ ὅτι ἡ ταχεία ὡς ἀστραπὴ στιγμὴ, καθ' ἣν θ' ἀναγίνωσκεν
 ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πᾶν ὅ,τι ἐδικαιοῦτο νᾶ ἀναγνώσῃ, τοῦτο
 ἠδύνατο νᾶ εἶναι δι' αὐτὸν τὸ δηλητηρίον, ὅπερ ἠθέλε ν' ἀπομα-
 κρύνῃ, ἀλλὰ τοῦτο διὰ τὴν Ὀδὴλαν ἔσχε τὴν αὐτὴν σημάϊαν καὶ
 βαρύτερα, οἶαν τὸ ἐνδύμα τῆς καλογραφίας εἰς νεάνιδα τὸ πρῶτον
 ἐνδυομένην αὐτό.

Θὰ ἐπανεβλεπεν ἄρα γε πάλιν τὸ ἀγαπητὸν ἐκεῖνο ὄν, εἰς ὃ
 ἔδωκεν, ἄνευ ὀπισθοβουλίας τὴν ὠραιότητα καὶ τὴν ζωὴν αὐτῆς;
 Καὶ ἂν ἀπέθνησκε, διότι ἦτο ἡδὴ λίαν καταπεποιημένη καὶ οὐχί
 προπαρασκευασμένη νᾶ ὑποστῇ τὴν δοκιμασίαν, ἣν ὕφιστατο, τί
 θὰ συνέβαιναν;

Θ' ἀπέθνησκε λοιπὸν χωρὶς νᾶ τὸν ἰδοῦ. Καὶ ἀποθανοῦσα ἐτι
 δὲν θὰ ἤξιοῦτο τοῦ βλέμματος αὐτοῦ, τοῦ τελευταίου ἀσπασμοῦ,
 ἐν δίδομεν εἰς τὰ ἀγαπητὰ ἡμῶν πρόσωπα πρὶν ἢ κατέλθωσιν εἰς
 τὸν τάφον! Ἐν ταῖς σκέψεσι ταύταις ἐνυπῆρχεν ἀνυπόφορος
 πικρία.

(Ἀκολουθεῖ).

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
 ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.
 ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.